Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 8 сентябрь, 1977 шу. ● № 108 (5775). ● Мах 2 кеп.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

100000 ТОНН ХЬАЖКIАШ ЙОАХАРГЬЯ ВАЙ!

ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАЧА— КЕРДАГIА ЙОЛА ТЕХНОЛОГИ

Назрановски района совхозаш укх шера 4275 гектара тIара хьажкIаш чуэца езаш я. Кхашкара ялат дика хьийкъад, хIаьта кхашка болх бераша ерригача районе гIолла лаьрхIача хIара гектара тIара 25 центнер фуальяьха кхаьча хьажкIаш чуэца декхар тIайийцад. Районерча дерригача боахамашка даьржад хьажкIаш лелаеча механизатораша кхайкадаь дешаш: «ипатовций опытах пайда а эцаш, лоацийча хане цIенеи чуэцаргья вай хьажкIаш» яьнна. Из кхоачашдара тIахьожабаь ба хIанз юрта боахама къахьегамхой берриганиз.

Района совхозашка вIашагIъехкай чуэцара-транспортни отрядаш, звеноаш. Цар кулгалхошта юкъе ба звеньевойш, орденний кавалераш Хучубаров Хьадис, Гелисханов Ювсап, Даурбеков Яхьья, кхыбараш.

ХIанзарча гуйран ший тайпара керда гIулакх да ипатовций опыт бокъонца яйза а яйза, цхьаккха участке а ца социйташ ялат чуэцара болх дIахьоргбола йоккхий чуэцара-транспортни отрядаш вIашагIйохкилга. Оаха лерхI укх гурахьа цу тайпарча 7 отрядаца ерригa хьажкIаш балха 20 дийнахьа чуийца яха. Боахамашка йолаш я 64 комбайн, царех 52 тахан болх бе кийча я. 10-гIа сентябрь хьатIакхоачаш районерча боахамий ерригa комбайнаш тоаяьи, хIаьта ерригa чуэцара - транспортни отрядаш эшача техникаца а болх берг-болча нахаца а Iалашъяьи хургья.

Вай юкъцача тайпара йоккха йолча механизированни отрядаца хургья 4—5 комбайн, ужжал трактораш хьажкIаш дIакхахьа 8—10 прицеп тIехьа я йолаш, хIаьта гIадамех яькха каг силос йоллача дIакхахьа — 10—12 автомашин е тракторни тележка. Комплексни бригада юкъе йоагIаш я технически гIулакх ду звено, ший «доалахьа» эша оборудовании дIа-юха лела мастерскойи, автозаправщики, цаI е шиъ резервни комбайн а йолаш. Цо торо хулийтаргья механизаторий болх ца а боабеш, ехa оатхал е агрегат сихха хувца, дIадоладаьча сихалца ялат чуэцара балхаш дIадахьа.

Механизмай новкъосталца чуэцаргья 3800 гектар хьажкIаш. Юхейиса 475 гектар кулгашца чуэца лаьрхIа я, хIана аьлча цига дIайийнараш гибридни хьажкIаш йоландаь. Дерригача кхай тIара яха лерхIа хьажкIаш 10200 тонн я — планагIа йоагIарел 1800 тонн дукхагIа.

Паччахьалкхенна дIаяла лерхI 7700 тонн фуальяьха хьажкIаш, планагIа 7100 тонн йолча. ТIаккха дерригa а районо дIалу ялат хургда 16200 тонн, планагIа, 15430 тонн, е социалистически декхаргIа — 15500 тонн йолча.

Ялат чуийца даллалца чуэцара-транспортни отрядаш леларгйола маршруташ белгалъяьха къоастаяьй. Цу отрядашца хургья белгалъяьха йола комсомольско-кагирхой, депутатий, халкъа тIахьожамхой посташ.

Совхозашка массанахьа а социалистически яхьа условеш кийчъяьй хьажкIаш чуэцача, хьалхара моттигаш йоахаши дикагIа болх беши болчарна хургйола моральни а материальни а гIойленаш белгалъяьхай. Кхай тIа яднйса хьажкIаш хьалохьаеш духхьал цу балха лаьрхIа бригадаш хургья 50—60 саг юкъе а волаш.

М. КОТИЕВ,
Назрановски района юрта боахама управлене начальник.

ДИКА ХЬИЙКЪАЙ ХЬАЖКIАШ

Ялата лаьрхIа 530 гектара тIара хьажкIаш чуэца болабеннаб «Шалинский» совхоза кхаш леладераш. Атагинцаша санна 20 дийнахьа ялат чудерзаде карагIдаргдолаш, ипатовций методагIа, дерригa чуэцара балхаш цхьан комплексагIа дергдолаш вIаштIехьдаьккхад из гIулакх. Болх болабьчашин дийнахьа 60 гектар хьажкIаш чуийцай коллективо, хIара гектара тIара 50 центнер йоаккхаш (томараш тIехь), хьатта дIайихьай 300 тонн совгIа хьажкIаш.

Чуэцара балхаш сихагIа лелийтара вIашагIъеллай чуэцара-транспортни отряд, дикагIвола механизатор Халидов Мовлади керте а латташ. Отрядага я хьажкIаш чуэцаш йола «Херсонец» яха 8 комбайни 20 автомашини.

Хьалхарча деношка котало яьккхай комбайнераша Разуваев Николаеи, Къахьегама Цlеча Байракха орден йолча Мусаев Сайпеи. ПланагIа 2,1 гектар йоагIача 3,5—4 гектара тIара хьажкIаш хьокх царех хIаране. Иштта овсаре къахьег хьажкIаши аьта гIадамаши дIакхухьача шофераши трактористаши Ибрагимов Джалауде, Бачаев Рамзана, Барзукаев Ахьмада, Джамалдаев Хасанбека, Исраилов Эме. Цар балха хьокхамаш 150—160 процент я дийнахьа.

Аьта гIадамаш доакъарийна Iалашделга чIоагIгIа эшаш дола гIулакх а лоархIаш, гулду из машинаш йоттача болхлоша Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Энгласова Салхунта, Гайсухамова Зухана, Чиноева Зарас. Дийнахьа 60—70 машина тIа аьта гIадам дIанийсду царех хIаране.

Хьатта хьена хьажкIаш цIенъешн уж охьача агрегата тIа болх беши ба Нешева Анна, Эльжуркаева Яхийта, Исмаилова Аьсет. Цу агрегато, томараш а тIехь эхье, чIоагIа кхачан лоархIам бола ишк йоаккх хьажкIех. Дийнахьа нормагIа 4 тонн йоагIача 6—7 тонн ишк йоаккх цар.

Агрегаташка хьожаши уж ехача тоашн ба говзал йола сварщик Бойчев Иван, механик Исраилов Имран, мастер Асхабов Мовлид. Цхьаккха механизм сеца латтац хьатта.

Чуэца ялат лорадара оарцагIъяьхай тIахьожама посташ, бригадир Ахмадов Хьусен керте а волаш. Шоай бехктокхаме гIулакх тешаме кхоачашду цар. Кхаш леладераш раьза болаш кхоаб уж повара Рулина Мариас, болх беш нах болчча метте, кхай тIа дIакхухь цо чам бола обедаш.

Тоъал ха я Надтеречни района «Гвардейский» совхозаца йолаьча яхье хьалхле шийга а йолаш «Шалинский» совхоза коллектив хьайоагIа. Балха толамаш даха новкъостал ду партийни профсоюзни организацеша вIашагIбеллача кхетамеи агитационни балхо. Масала, кхаь дийнахьа яьча итогагIа яхье хьалхара моттиг яьккхачоа карара кара теля цIс вымпели 25 сома маьха ахчан совгIати лу. Иштта цар цIераш юкъ «молнеш» тIа, къахьегама листокаш тIа.

— Укх юбилейни шера Iалаьмате дика хьийкъад ялат, — йоах совхоза директора Абаев Баке. — ХьажкIех дукхагIъяраш 650 граммага кхоачаш дозал долаш я. Оаха лерхI план 1400 тонн йолча 2500 тонн совгIа фуальяьха хьажкIаш чуэца.

М. ЦУРОВ.

ЛАЬТТАН ДА

Бера хана денз безабеннаб Папена ахархочун болх. ВорхI класс яьккхачул тIехьагIа колхозе балха эттар из. Колхоза коллективе эггара зIамагIа вале а, боккхачарна нийса къахьегар, тIаккха кIезиг-дукха балхаца хьакхашта ваьлча механизатор хила лаьрхIар Вангаева.

Трактористий курсаш яьхачул тIехьагIа, болх беш, геттара дика Iомайир техника. Цудухьа хIанз гIорваьнна механизатор лоархI из боахама коллективе. Кхаш оахаш, ялат кхедеш, хьинар ца кхолеш лехк цо трактор, кхуваш йоагIача тIехьенна дIалу ший опыт, Iомабу уж чоалхане техника лелае.

Вангаева болх беш хинна колхоз а экономически чIоагIъелар тIехьагIа. Цунца цхьана хьалхкийра тракторист вола Папи а. Цкъа, ха эттар боахаме шофераш ца а тоъаш, трактористаш шортта а болаш. Дукхе юкъ ялалехьа Iомайир Вангаева из говзал а. Цул тIехьагIа бехктокхамегIча балхашка ворхI шера болх бир шофер волаш. Цо баь дика болх белгалбаьхар Сийлен грамоташцеи совгIаташцеи. Цу хана хиннача Акмолински областа (хIанз Целиноградски область) Ленина цIерагIча колхоза Сийлен книжка тIа дIаязйир цун цIи.

1961 шера ше ваьча куларе цIавера Папи. Цу шера «Ермоловский» совхозе трактористалла балха эттар. Тайп-тайпара культураш кхееш хилар из дукккхача шерашка. Бакъда дукхагIа хьажкIаш езаелар. ВорхI шера болх баьчул тIехьагIа хьажкIаш лелаеча звено звеньевой оттавир из совхозе. Шерра-шера план тIехкхоачашъеш, хьувкъам бизагIа чуэцар. ТIаккха а тийлар цунна Сийлен грамоташ, совгIаташ. Царел совгIа еннай Юбилейни медаль, 3-ча степена къахьегама Сийлен орден.

Иштта ший болх лархIаро кхы а хьинар айдир говзача механизатора. Кхашкара цхьаккха болх дIабодаш Папи даькъе воацаш. Техника тоаеча, лаьтта оахача, культураш та Iунал деча, ялат чуэцача— массанахьа кхоаву звеньевой.

ХIара екхан латтача сахьатагIа пайда а эцаш, лоацийча хана чуэца лаьрхIад цун звенос 250 гектара тIара дика хьийкъа хьажкIаш. Цу тIа хIара гектара тIара 40 центнер ялат даккха торо я, планагIа 32 центнер йолча. ХIанз балхаш сихдаь, 75 гектара тIара силоса лаьрхIа хьажкIаш чуийца бовла боахк цун кхай тIа. Цига я Вангаева Папе, Ковраев Супьяна, Гераев Шамила агрегаташ. 150 процентага кхоачаю царех хIаране шоай дийнахьара нормаш. Силос дIакхухьача овсаре къахьег трактористаша Соломатов «Халида, Сакаев Ширване, Витиев Хьамида, шофераша Тазуркаев Лаьчас, Кайхаев ХIарона, Нацаев Аюба, кхычар.

— Юбилейни шу доккхача толамашца белгалдаккхар духьа тхоай дерригa хьинар оарцагIдаькхад оаха, — яхаш дувц Вангаева. — Тахан-кхоана ялата лаьрхIа хьажкIаш хьакха долалу тхо. ПланагIа йоагIарел дуккха дукхагIа хьажкIаш лургья коллективо Даьхенна.

Иштта ва коммунист Вангаев Папи, лаьттан да.

Я. ЦУЕВ.

СУРТА ТIА: механизатор П. Вангаев.

ФЕРМАШТА— МА-ЭШША ДОАКЪАР

Юрташкара механизатораш ма-хулла доакъар Iалашдеш ба юкъарча хьайбашта. 5-ча сентябрга республика боахамаша кхоачашъяьй сенажи витаминни хьоари кийчдара план; соахкарчул дукхагIа Iалашъяьй йол — 10 процент, сенаж — 9 процент, баьца хьоар — 15 процент, силос — 1,6-ззеи.

Йол хьакхара план кхоачашъяьй Гудермесски Надтеречни районий боахамаша, кхоачашъяра гаргга ба Наурски районера доакъар Iалашдераш. ТIехьадисад боахамаш Веденски, Советски, Урус-Мартановски районашка.

Дуккхача районаша оттаьча планал совгIа кийчдаьд витаминни хьоар, бакъда Назрановски, Надтеречни, Урус-Мартановски районашка планагIа доагIачох ах а кийчдаьдац.

Республике ерригa а лаьрхIача 650 эзар тонн силос еллай, планагIа 614 эзар тонн йоагIача, хIаьта из доакъар Iалашдаь хьалхагIа баьннаб Грозненски Надтеречни районашкара къахьегамхой. План кхоачашъяра гаргга ба Наурски, Веденски, цхьайолча кхыча а районий доакъар Iалашдераш.

Укхаза а Назрановски района боахамаш тIехьа да — планагIа 36 эзар тонн йоагIача, Iалашъяьй 15 эзар тонн; Шалински района боахамаша 36 эзар тонн Iалашъяьй, планагIа 50 эзар тонн йолча.

Юрташкарча къахьегамхой хIанз а дукха тораш я доакъара баланс лакхъяра, цу гIулакха пайда эца беза кхашка хьалкхеяьча ерригача культурех.

ЛАЬРХIАР—ЦХЬАН ШЕРАИ АХ ШЕРАИ КХОАЧАМ

Хьайбашта Iанна лаьрхIа доакъар Iалашдеш ба МагIалбика района М. Горьке цIерагIча винсовхоза кхаш леладераш. Боккха кIоаг хьалбузаш латт аьтача мошача хьажкIех. Цахалдаш хьатIаух доакъарах етта машинаши тракторни лафеташи. Силос трактораца тоIъеш ва Поланкоев Мухьмад. Цо механизатор волаш къахьега 30 шу да. Шийгара техника пхи пIелг санна дика йовз Мухьмада. Лоацца аьлча, хьинаргIа визза болхло ва Поланкоев.

Из санна къахьегамца сакъердам болаш дуккха ба коллективе. Уж ба комбайнераш Амаханов Ахьмад, Шадиев Хамбек, Киев Асхьаб, Радионов Василий, тракторист Костоев Хизар, кхыбараш. Дийнахьара нормаш 150—160 процент кхоачашъю царех хIаране.

Ди дIадодац совхозе 200 тонн совгIа моша доакъар кIоага чу ца доллаш. Из вIаштIехьдоалийт хьажкIаш дика хьийкъа хиларо: хIара гектара тIара 300 центнер моша доакъар доал план 150 центнер йолча. Iалашъе еза силос я 2000 тонн. Из задани кхоачашъе гаргга ба болхлой.

— Цхьан шераи ах шераи кхоачам хиллал доакъарий Iалашю ергья оаха юбилейни шера, — йоах совхоза директора Цуров Мухьмада.

М. ДАСКИЕВ.

* * *

Денгара денга Iовш латт «Гехинский» совхозе тайп-тайпара доакъар. Таханарча денга укхаза Iалашъяьй 850 тонн йол, 5000 тонн силос, 1650 тонн ча, 150 тонн баьца витаминни хьоар. Iалашдаьча доакъарех дукхагIдар фермашка хьатIаэзад.

Доакъарий план тIехкхоачашъе лерхI коллективо. Цу гIулакха вIашагIъеллай 4 бригада. Яхье хьалха латташ хьайоагIа говза механизатор коммунист Сатуев Бексолт керте латта бригада. ХIанз силоса лаьрхIа моша хьажкIаш хьокхаш ба уж.

Дийнахьарча нормагIа 3,5 гектар йоагIача, цига хьокх 4—5 гектара тIара хьажкIаш, хIаьта хIаране тIара 170—180 центнер моша доакъар доал план 150 центнер йолча. Шоай нормаш 130—140 процент кхоачашъю комбайнераша Хасуев Якъуба, Саламов Iисас, шофераша Аздамиров, Изуда, Хацаев Джаммуда, Дошаев Салмана. Кадай лел болх витаминни хьоар доаккхача а. Къаьстта овсаре къахьег машинисташа Дидаев Iале, Уматгиреев Хьамзата. Дийнахьара норма 4 тонн йолча, 5—6 тонн баьца хьоар доаккх хIаране.

Юбилейни шера планал совгIа 50 тонн витаминни хьоари 2 бIаь тонн чаи, 2 эзар тонн силоси Iалашъе дага ба гехинцаш.

Ц. МУХТАРОВ.

СОВЕТИЙ МЕХКА ГIОЛЛА

АЛМА-АТА. Турбаш Iоехкача машинай хьалхара парти дIаяхьийтай мехка мелиоратораштеи газовикаштеи. Ялх тонн хиллал дозал дола болата турбаш Iоехкара лаьрхIа уж машинаш серийно арахеца йолаяьй Бурундайски опытно-экспериментальни ремонтно - механически заводе. Шу чаккдалалехьа заводо хьаергья уж тайпа 150 агрегат.

□ □

КУРСК. Областа шекар дераша дIайолаяьй производственни сезон. Чаккхьяккха езаш я 4 миллиони 200 эзари тонн шекара свекла. Заводе юкъейоалаяьй бедал миштай хьажара система. Цо Iалашдергда из дикагIча режимагIа чакхъяха.

□ □

НОВГОРОД. Сезон йолаелча денз АВМ-0,65 яхача агрегата лаьрхIа эггара дукхагIа — 1200 тонн баьца витаминни хьоар даьккхад «Новгородский» совхозерча Н. Погожева механизированни звенос. Хьалха латтача коллектива сийна совхоза центральни усадьбе хьалъайнаьй къахьегама сийлен байракх.

Областе лохлуш дац доакъар кийчделга. Лаьтта леладераша лаьрхIад 36 эзар тонн гранулаш кийчъе — соахкарчул кхозза дукхагIа.

□ □

ПОЛТАВА. Шекара свекла чуэцача эггара йоккхагIа котало яьккхай Семеновски района Ленина цIерагIча колхоза чуэцара - транспортни отряда механизатораша. Комплексаца КСТЗА яхача кхаь комбайнацеи 19 сахьата 51,1 гектара тIара свекла гулъяьй цар. Нормал дизаза гаргга дукхагIа хул из. Гектара тIара 360 центнер йоал. Толам Iалашбаьб уж чуэцача ипатовски лаьтта леладерий опытах пайда эцаро.

□ □

МОСКВА. Книжка машараи прогрессаи гIулакх деш да—иштта я хьалхарча Московски дунеи халкъашта юкъерча книжкай выставка-ярмарка девиз. Из торжественно хьайийллай СССР ВДНХ. ТIоараш детташ тIаийцар гулбенцараша СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина выставке - ярмарке дакъа лоацарашка дайта моаршал. Хьажаре дакъа лоацаш я дунеи дуккхача мехкий 1300-нел совгIа книжкай фирмаши организацеши. Йоккхаг1ъяр советски раздел я. Цига дIахьокхаш да Москваи ерригача союзни республикайи издательствашa арахеца книжкаш.

□ □

ЗАПОРОЖЬЕ. Днепропетровски механически заводе ханал хьалха яь яьккхай Курски атомни электростанци хьалъяра йола ше-шегIа лела подъемно - транспортни портал. Болата ши кран я цун хIаране 350 тонн хьалъайе низ а болаш. Цо гIо дергда АЭС керттерча корпусе йоккхий технологически узлаш дIакхахьара йоккхеи дукха мах дIабодеи стационарни эстакадаш ца еш йитара.

□ □

СТЕПАНАКЕРТ (Азербайджански ССР). Нагорни Карабаха дерригача боахамашка комсаш чуэца йолаяьй. Чаккхьяхара хьалхара эзар тонн комсаш дIаяхийтай автономни областа боккхагIа болча специализированни боахамо— парте XXII съезда цIерагIча совхоза къахьегамхоша. Юбилейни шера Карабаха комсаш лелаераша лаьрхIад паччахьалкхенга 85 эзар тонн комсаш йохка — задание́л 25 процент дукхагIа.

□ □

ЧЕРЕПОВЕЦ (Вологодски область). Планал совгIа итт эзар тонн болата листаш дIаяхийтай автомобилашъераштa укх шера металлургически заводо. Предприяти я автомобилаши, холодильникаши, барзкъаш дутта машинаши хьераштa йиткъа лист лоаттаеча йоккхагIчарех цаI.

□ □

НИЖНЕКАМСК (Татарски АССР). ГIишлошъераши монтажникаши ханал хьалха йиллача 500 километр йолча турбопровода чу гIолла Башкирерча Салаватски мехкдаьттахимически комбинате этилена хьалхара тоннаш кхаьчай укхазара. Балхаш сихдаьлар кердагIа йола техникеи къахьегама дикагIа йола методаши юкъейоалара чотах.

□ □

СУЛУК (Байкало-Амурски магистрала Малхбоалехьара участок). Общежитей хьалхарча зданешта лардаш ехкай хургйолча машинаькъа станце. Укхаза хьакхьачай вIашагIдехкача цIеной деталаш. Дика кийчъяьча поселке бахаргба БАМа гIишлошъераш.

(ТАСС).

Ерригсоюзни семинар болх беш я

Шалински района Сержень-Юрта болх беш я СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства школе даха ха йоацача берий учреждений болхлой Ерригсоюзни семинар. Цига дакъа лоацаш ва мехка ерригача мехкдаьтта районий берий бешамийи комбинатийи 40 кулгалхо.

Семинара тема: «Школе даха ха йоаца бераш нравственни кхетам луш хьалкхедар».

ВIашагIъехкай «Грознефть» объединене берий бешамашка бераш хьал мишта кхеду, ахкан хана царца беш бола болх бувцача литературан фотографейн выставка.

«Бераштa нравственни кхетам балар — коммунистически кхетам баларах доалла дакъа» «КПСС XXV съездои КПСС Программои саг гармоничин дегIаахарах», «Къахьегам кхетам балара средство санна» яха докладаш йийшар. Докладаш йир «Грознефть» объединене генеральни директора заместитела А. Н. Сардалашвиле, СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства школе дахалехьа бераштa кхетам балара методиста И. В. Гусаровас, СССР педагогически Iилмай Академе школе дахалехьа бераштa кхетам балара Iилматохкама Института йоккхагIа йолча Iилман болхлочо Н. Ф. Виноградовас.

ЛАЬТТА ОАХАРАШ ЯХЬЕ БАЬННАБ

Делкъийга 12 сахьат даьнна ха. Сийрда хьеж малх. Iийне лечкIа латт республика дикагIболча механизатораштa юкъе хургйолча яхьага хьажа республикански опытно-хьокхама боахама кхай тIа баькка нах. Цуица цхьана, йIовхал хоа ця луш санна малха кIал сихбенна шоай болата «говраш» кийчъеш боахк яхье дакъа лаца баькха механизатораш, царна новкъостал деш ба механикаш-наладчикаш.

Сахьат даьлча «судахошта» хьалхашка цхьан мугIарагIа дIаотт трактористаш. Котало яккха хIаране низ дIакхоачилга а ловш къамаьл ду республика юрта боахама министра заместитела Сухоруков Юрий Васильевича. Цо дош лу яхьа керттерча судахочоа, ОПХ-а отдела заведующена Никитин Анатолий Дмитриевича. Механизаторашка цо ювц яхьа условеш. Иштта, масала, гусеничин трактора бIаь метр дIаьхеи 40 метр шереи кха хьакъоастаду ахара, хIаьта «Беларусь» марках йолча трактора тIа — бIаь метр дIаьхеи 30 метр шереи. Кха аха кийчдара хIара сага ах сахьат ха лу. Из ха чаккхьяьнначул тIехьагIа керттерча судахочо еннача сигналах аха доладе мегаргда лаьтта. Хьакъоастадаь кха ахара хIара тракториста 70 минут ха лу. Цу юкъа даьча оахама белгалонашка судахой хьежача ховргда яхьа хьалхареи, шоллагIеи, кхоалагIеи моттигаш хьано яьхай.

Фу белгалонаш я уж? Лаьтта аха деза 22 сантиметр кIоарга, сиха, баьккха мул нийсеи цун шорал боарамага хьежжаи хургдолаш. Судахой хьожаргбола цу тайпара 10 белгало я. Никитин яхьа условеш йийца ваьлча, Ю. В. Сухорукова яхьа Цlе байракх хьалъайе бокъо лу соахкеи цул хьалхарча шереи укх тайпарча яхьашка хьалхара моттиг яьккха хиннача Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза трактористкана Лениней, Къахьегама Цlеча Байракхеи орденний кавалера Исраилова Хьавайна, Грозненски района яхьашка халхара моттиг яьккхача «Атагинский» совхоза тракториста Вазаев Аллаиа, Шелковской районе дикагIа лоархIача «Коминтерн» колхоза тракториста Атаев Салаудина, Гулбеннача дIаьхдаь тIоараш а детташ, хьалъайю Цlе байракх.

Трактористашта юкъе аха хьакъоастадаь кхаш декъара кхадж тосс. Шийна кхаьчача кхай номер дIачIоагIъю кочa тIа хIара механизаторо. Мишта болх бу хьажара царех хIаранеца хьожаву шишша судахо. Уж ба республика юрта боахама министерствера, ОПХ-ара. Царна юкъе ба юрта боахама Iилмай кандидаташ а.

...Шоашта кхажах кхаьча кхаш ахара кийчде эттар трактористаш. ЧаккхIоал 30 минут. Никитина еннача сигналах лаьтта аха доладу. Кхалнаха чархаш тIа лелача трактораш тIа бу болх, хIаьта маIача наха — гусеничин трактораш тIа.

Сиха лел судахой багIача моттига гаргагIа дола цхьоалагIа номер йола кха оахаш йоалла трактор. Цу тIа болх беш ва ОПХ-а къона тракторист Рыжаков Николай. Хьахоз, хьажалаш цо хьалхара моттиг йоаккхаш, яхаш специалисташа шоайла ду къамаьл.

ЧаккхIоал оахам дара хьакъоастаяь ха. Трактористаша баьча балха итог ю судахоша. Гусеничин трактораш тIа болх баьчарна юкъе хьалхара моттиг Рыжаков Николая йоакхх, хIаьта чархаш тIа лелача трактораш тIа болх баьраштa юкъе — Исраилова Халипата. Къилбаседа Кавказа зонерча дикагIболча механизатораштa юкъе г. Орджоникидзе 9 сентябре хургйолча яхьашка дакъа лаца бокъо яьккхай цар.

Гусеничин чархаш тIа лелачеи трактораш тIа болх беш яхье хьалхара кхо моттиг яьккхача механизатораштa республика юрта боахама министерства Сийлен грамоташ, мах бола совгIаташ делар.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: чархаш йолча трактораш тIа яхье баьннараштa юкъе шоллагIеи, цхьоалагIеи, кхоалагIеи моттигаш яьхача (аьрдехьара аьттехьа) ОПХ-а трактористкана Батукаева Шумисата, Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза трактористкана Исраилова Халипата, Надтеречни района «Братский» совхоза трактористкана Усаева Мархийна Сийлен грамоташ дIалуш ва республика юрта боахама министра заместитель Ю. В. Сухоруков.

Автора сурт.

ВАЙ ВАХАРА КЕРТТЕРА ЗАКОН

КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ ЮВЦАШИ IОМАЕШИ ДА ТХО

Оаха, коммунисташа, № 9 йолча домоуправлене хиннача партийни собране КПСС Ленински райкома викал нов. Петренко (Ленински райисполкома председатель) а волаш йийцар СССР кердача Конституце проекти КПСС ЦК майски Пленуме Конституционни комиссе Председатела, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева яь доклади.

Тха парторганизаце коммунисташа, ерригача парте а советски халкъо а санна, къаьстта чIоагIа гIадбахан къоабалдеши тIайийцар из башха-дика, политически лоархIаме документ, хIана аьлча, из ший ханнахьа, мехка, халкъа вахаре хиннача эргалонашка, къахьегамхой хьал-торо тоаяларга, дегIаенача социализмагара классаш йоацача обществага — коммунизмага довлача ханага хьежжа кийчдеш да.

Аз собране хилалехьа а хинначул тIехьагIа а чIогIа хьашт долаши уйла тIаяхийтан Iомаяьй кердача Конституце проекта ерригa статьяш. Сона дагадоагIаш тIаийцар 1918 шерара РСФСР Конституци, 1924 шерара а 1936 шерара а СССР Конституцеш. Уж ерригa Конституцеш мехка хьалашка хьежжа яр. Цулухьа дунен 6-гIа дакъа дIалоацаш бола вай сийлахь-боккха мохк массадолча гIулакха дунен тIа эггара чIоагIагIен низ болашагIен хинна дIаэттаб.

РСФСР эггара хьалхара Конституци юкъарчал доацаш Ленина дакъа а лоацаш, Советий мохк империалистически мехкий гома юкъебаьллачеи контрреволюционни инаралий эскараша мехка чухьа дов гIоталаьчеи хана араяьккхаяр. Чурча контрреволюционерели арахьарча интервентели телар советски халкъ цу хана.

1924 шерара СССР Конституци — тIемо бохабаь боахам юхаметтаоттабара, халкъа боахама индустриализаци юрта боахама коллективизаци яра, кулачестваца къовсам лоаттабараи класс а лаьрхIа из дIаяккхараи оттаяь хинна низ бола программа.

ШоллагIа, 1936 шерара СССР Конституци, дегIаена социализм котъяьннача ханара Конституци яр.

Цу кхаь юкъагIа лоаттабаьча къовсаме Ленина сийлахь-йоккхача парте кулгалца геттара дика телар цо хьалкхедаь советски халкъ.

Укх 1977 шера, Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дузача шера, СССР кердача, кхоалагIча Конституце заман чу, социализмагара коммунизмага довлача заман чудол вай. Из я советски халкъа сийрдачеи иразечеи вахара эггара хоадамболашагIа йола зама.

Проекта 45-гIа статья ешача хана дагадох сона хьалха къахьегамхой берашта деша мел хала дар. ГIалгIашкахьа юххьанцара цхьа Назрановски школа мара яцар. МугIаререча къахьегамхой бераш атта дIаэцацар цига, хьал дараштен низ бараштен лаьрхIа яр из. ХIаьта хIанз, вай советски замалахьа, деша мел йоккха паргIато яьннай берашта, кагийрхошта, боккхагIчарна. Массе метте я школаш, техникумаш, профтехучилищаш, институташ, университеташ, кхыяраш. Студенташта стипенди тел, мел эшар лоаттаду. Цхьанна кхыча мехка яц цу тайпара паргIато.

Проекта 42-гIча статьяс йоах: «Шоай упахцIено лораяйта бокъо я СССР граждаший. Из бокъо Iалашъю мах боацаш квалифицированни медицински новкъостал дарцаи...» Из статья аз ешача хана я дагаух сона дIаяха къиза ха. Цу хана гIалгIашкахьа цхьаь цаI лор, фельдшер вацар, медсестра яцар, хIаьта медпункт вIаллагIа а мича яр. Городе лорашка хьалбугача наькъа дукха нах бовра, хIаьта хьалкхаьчача а атта дацар лор тIакхача, наьха санна мах бала безар больницерча, мегех, молхаех, гIулакх дарах. Иштта даьхад тхо хьалхарча хана — Советски Iаьдал далалехьа—Iазап увзаш. ГIалгIашкахьа Советски Iаьдал даьннача хьалхарча шерре а деиз тхьшига, Долакоа, амбулатори хьайийллар. ДагавоагIа сона эггара хьалхара лор Ковальчука цун дезали, медсестраш. ХIаьта хIанз нах бахаш цхьа моттиг яц Советски Союзе медпункт йоацаш, медицински гIулакх ца деш. Кхыметтел унахо волчча цIагIа чу а боагIа лораш. ХIаьта из долла хIама мах боацаш а да. Уж тайпа гIулакхаш цхьанна а кхыча мехка доацаш да къахьегамхошта.

59-ча статья тIа аьниад: «СССР гражданин декхарийла ва Конституце, советски законаша яхар де». 61-ча статья тIа йоах: «СССР гражданин декхарийла ва социалистически доалахье лораеи чIоагIъеи. СССР гражданина декхар — паччахьалкхенний обществении хIамаш лечкъаярцеи хайра доацаш йоаярцеи къовсам лоаттабар». Кердача Конституце цу статьяшца дийза ала безам ба са: вахар хIанз санна тоаденна, беркате долча хана, партеи паччахьалкхенои халланза наьха йоакхо еча, халкъа мел эшар Iалашдеча хана вай мехка хила йиш яц е дер дайнараш а, е юхамаччахьа баьннараш а, обществении рузкъа меттел къахьегамхой хIамаш а лечкъаераш, е спекулянташ а, е кхалнаьха сий IотеIадераш а, панисоналистически шовинистически идеш кхайкаераш.

Уж тайпа гIулакхаш доахкаш бола нах вайцига геттара кIезига бале а, болаш ба хIанз а. Цудухьа сона законя юкъедахьанза даргдац аьнна а хет, хIаьта аз юкъехьолга а дех: **цу тайпара нах боацаш вай дахаргдолаш царна таIазар лирагIа делга.**

ШоллагIа-дале, ала безам ба са: **кхалнах бераш леладе, царна тIадувха, дал дала, тика тIа аха, квартира цIена лоаттае, цул совгIа производстве болх бе а безаш хиларах 50 шу даьннеи 16 шу къахьегама стаж йолаши хилча, уж пенсе тIа бохийталба.**

КхоалагIа-дале, сона лови дар: **советски Iаьдал доаккхаш лаьттача, шоай дIаьха вахар Даьхен гIулакха дIаденнача, хIанз дийна биса кIеззига мара боацача къоаношта-пенсионерашта къаьстта дика шоай тайпара бытовой хьалаш хулийтилга.**

Алироев Элмарзий АЛСБИК, 1927 шера денз КПСС член, РСФСР лоархIамера персональни пенсионер, граждански тIемеи ВЛКСМ-еи ветеран.

СССР ГРАЖДАНИЙ БОКЪОНАШИ ДЕКХАРАШИ

(Беседа ю политинформатора Мария Васильевна ОГОНЕСЯНА).

Мария Васильевна Огонесян—Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединенена чуйоагIача специализированни технологически транспорта Старогрозненски управлене планови отдела начальники политинформатор я. Ткъо шу совгIа ха я цо цу предприяте болх бу, перерыв йолча, е болхлоша минута салоIача хана каст-каста хул из управлене ремонтни мастерскешка, цехашка, автомашиний, тракторий бригадашка.

Ший балха декхар кхоачашдеча хана учет лелаераш, бехктокхаме болхлой улув а баьхе лелаш хул из материалаш, запасной оатхалаш, узлаш складашка, цехашка, мишта йоадаю, техниках пайда мишта эц хьожаш. Цу хана дика хьал хилац халкъа рузкъа во лелалерашка, малара тIаккхуврашка, прогульщикашка. Цу гIулакха гоюза пайда эц цо болхлой собранеех, «Транспортник» яхача пенгазетах, «Крокодилах», халкъа тIахьожамхой группах (вешта из ше а я цун член). Керттердар фуд аьлча, политинформатор йола из тешаме гIопча я управлене партийни организаце. Бакъдар аьлча, из ше парте яц, хIаьта а цунах новкъарле хилац цуна управлене болхлошта, гIулакхерча наха хьалхашка беседаш яра, лекцеш ешара.

«СССР кердача Конституце проекта хьакъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституциони комиссе Председатела новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленуме яь доклади проекти араяьннача хана политинформаторо ше лаьрхкIа Iомадир вай парте уж документаш, хIаьта хIанз шийца балха болча новкъосташта, болхлошта новкъостал ду уж кIоаргагIа кхетадара, вай вахара Керттерча Закона хIара статьяна духтIабовлара.

Дукха ха йоацаш аргIанара беседа йир политинформаторо «СССР граждаший бокъоний декхарий хьакъехьа». Ше беседа дIайолаеча хана Мария Васильевнас ладувгIараштa дагайохийт Iомаяь яьнна Конституце разделаш, цул тIехьагIа оал:

— Кердача Конституце проекта тIа оттадаьд социалистически демократи дIахо шеръелген кIоаргъелген, советски граждаший бокъонаш йоккхагIа хулийтилга а цунца цхьана паччахьалкхенней халкъан хьалхашкара цар бехктокхам чIоагIбелга а.

Кердача Конституце дерригача дунента, тоIадаь доахкача халкъашка бокъонца дIахьокхаргда социалистически паччахьалкхе дегIа мишта ух, советски халкъа бокъонаш йоккхагIа мишта хул а шер мишта лу а.

— СССР кердача Конституце проект буржуазни дунено Малхбузехьа мишта лоархI оалалургдарий-хьогI хьога? — хаттар ду токара, коммунистически къахьегама ударника, III степена Слава яха орден лелаеча Шарипов Николая.

— СССР кердача Конституце проект вай мехка дерригача халкъага ювцийта араяьккхача хана, — йоах Огонесяна, — Малхбузехьарча кепайоазон органашка кIезига гучабувлаизар цун бокъонца дола маIани лоархIами юхамаччахьа хетабалийта, вай Керттерча Закона бокъонца дола демократически маIан шекон тIа даккха гIерташ хинна авторашп.

Вай мехка, йоах политинформатора, дIакхайкаяь ца Iеш, гаранти луш Iалаш а яьй паччахьалкхенна доал деча гражданашa дакъалацара йола бокъо. ДIахьажал шо: 2,2 миллион совгIа советски нах Советий массе лагIай депутаталла хорж.

Беседа ечо дIахо доаладу Конституционни комиссе Председатела новкъ. Л. И. Брежнева КПСС ЦК майски Пленуме доклад еш аьнна дешаш:

«Кхетадеш да, Конституце проекто граждаший бокъонехи паргIатонехи вай обществении строяна духхьала, советски халкъа хьашташта зе дергдолаш пайда эца мегарг а бац, йиш а яц яхаш хилар. Цудухьа проекта тIа духхьал хьааьниад, масала, граждаший бокъонехи паргIатонехи пайда эцара зе де дагIац обществаи паччахьалкхени хьашташта, вокх граждаший бокъонашта, политически паргIатонаш къахьегамхой хьашташка хьежжаи социалистически строй чIоагIъярдухьеи телаш я».

Цхьаккха саги цхьаккха хIамеи теркал ца а деш, алхха шоай гIулакха, шоашта болча пайданнеи аьттоннеи лела безам болаш болча наха IоаткIъам бергбола средстваш а ший арсенале йолаш я вай демократи. Цу тайпара уйлаш йолаш бола нах, цар гIулакхаш юха ца тохаре зулам хургдар. Цудухьа вай социалистически обществе цу тайпарча «паргIатонашта» оттадаь доазув вай халкъо пийсса, чIоагIа гуманни лоархI, хIана аьлча, вай социалистически строяна зулам деш уж доландаь.

Беседага ладувгIаш вагIача Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъошхочо, коммунистически къахьегама ударника Карпенко Степана, дика чулоацам бола беседа ярах Мария Васильевнана баркал а аьнна, дех цунгара, нагахьа санна вIаштIехьа дале, иттлагIча пятилетка шоллагIча шера хьалхарча ворхI бетта управлене баьча балха итогаш ладувгIаш багIараштa ювцар. ТIаккха вокхо, цу дехара чIоагIа раьзза а хинна хоам бу:

ИттлагIча пятилетка шоллагIча шера хьалхарча ворхI бетта план 113,5 процент кхоачашъяьй. Къахьегама овсарле планагIчул 5,7 процент лакхагIа я, хIаьта мухь дIа-хьа кхахьарга бода мах лохбарах 45 эзар сома пайда баьб предприятена.

Доккха новкъостал ду вай республикерча кхашка къахьегараштa, хьайбаш лелалераштa. Управлене водителаша дика тоаяьчеи кийчъяьчеи «ММЗ-555» яхача машинашца Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза кхашкара ялат чуийцад, гIожеи мошеи доакъараш кийчдаьд. Шоай заданеш 140—167 процент тIеххоачашъю массаза а дикагIа болча водителаша, бульдозеристаша, механизатораша, хIаьта автомашиний водителаша Аюпов Афтафта, Титов Павела, Гукале, бульдозеристаша Добрянский Анатоле, Тютерев Владимира, тракториста Сангираев Мусас дош деннад хIаране шераший шин шера планаш юбилейни шера 7 ноябрь хьатIаотташ кхоачашъе.

Беседа дIаязъяьр А. ТИЩЕНКО.

Украински ССР. СССР Конституце проекта хьакъехьа телача хаттараштa квалифицированни жоп тел Киеве бахача къахьегамхоштa города дукхача промышленни предприятешка вIашагIъеккхача консультационни пункташка. Цига беседаш еш а нах тIаэцаш а ба партийни комитетий, советски боахамеи органий бехктокхаме болхлой, юристаш. Укхаза гулдаь да эшаш дола литература, КПСС ЦК майски (1977 шера) Пленума материалаш, СССР Конституце проект, газеташи журналаши, хьайийллай книжно-иллюстративни выставкаш.

Консультационни пункташка СССР Конституце проекта къаьст-къаьстача разделех лекцеши беседаши еш. Киеве болх беш я цу тайпара 100 пункт.

СУРТА ТIА: СССР Конституце проект Iомаеча В. И. Ленина цIерагIча «Арсенал» яхача заводе болх беш йолча хархой клуба базе хьаяьча консультационни пункте. Микрорайоне бахача наха консультаци луш ва завода юридически отдела начальник Е. Г. Пащенко.

В. САМОХОЦКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

Грозненски ремонтно-механически завода болхлошта юкъе хьинаре къа а хьегаш дог гIоздоаха къахьегама толамаш доахаш хиларца белгалваьнна ва электросварщик Панченко Владимир Иванович. Ше бeча балха юкъе цхьаккха тайпа брак а ца нийсйолийташ хIара сменагIа цаI-ах норма кхоачашъю цо. Дукххача шерашка Ленински юбилейни «За трудовую доблесть», «За трудовое отличие» яха кхо медаль. ХIаьта тийнна ахчан премеш, маьхера совгIаташ, яьха баркалаш чот йоацаш дукха да.

СУРТА ТIА: электросварщик В. Панченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

МАСТЕР-ХЬЕХАМЧА

Цуна новкъадацар йоккхача цехе къахьегам кхехкабеча механизмаша ду таташ. Зензар цо шийна гаьнадоацаш латта тхо а. Шийна хьалхашка церташ йоахача моарзагIа полировка еш йоаллача йоIагахьа хьежар из, цо беча балха тIабийрзабар Вера Аверковнай теркам. Вешта цунна-м тамаш елга а дацар. Цо Iомаю керда болхло Эдиева Макка гIалатйоале, лоро цу моарзагIана церг дIайоаккхача сага дол хоададе тарлу, е церг хьалоацача оагIорахьа полировка йойя из хьа ца йоаккхалуш йиса тарлу. ТIаккха мел хьовзам ба из лора, мел чIоагIа лазар дергда цо упахочоа?

Из деррига хургдоацаш арахеца беза хIара моарзагIа, хIара бручни оала кизга, иштта кхыяраш. Цудухьа яр Вера Аверковна ше Iомаеча ученика балха иштта чIоагIа теркам тIа бахийта а.

...ХIанз шийна хьалхашка ягIача йоIо беча балхага хьежаш латташ цуна дагвухар эггара хьалха ше цига балха ена 1965 шу. Из санна къона яр Борисова Вера цу шера эггара хьалха продукци арахеца йолаеннача Гудермесски медицински инструменташ еча заводе балха енача хана. Говзал яцар. Эггара хьалха балха енача дийнахьа шлифовально-полироване цехерча механизмаша деча таташа унзара а йоахар. Юххьанца цунна хетар цIаккха а укхаза шийга болх бyлургбац, цу таташка йоалалургъяц, аьнна.

Цхьабакъда, из харц хиннаяр. Из деррига а цо сиха карадерзадир. Ше цига балха ена кхо бутт балалехьа шоллагIча разряда полировщица хилар комсомолках Борисова Верах. Дукха шераш дIаихад цу хана денз. МугIаререча болхлочунгара дIайолаенна смени мастерга кхаьчай новкъост Борисова. Цу цехе меттел ерригача заводе а хьалха латт цо кулгалду коммунистически къахьегама бригада. Укхаза балха еначул тIехьагIа доккхий хувцамаш хиннад цун вахаре а. Из я шин бера нана. Бакъда, цунна хIанз а йицъеннаяц цу хана ший хинна хьехамча Кулакова Валентина Дмитриевна.

— Из яр сона завод, коллектив, говзал йовзийтар. Дукха хьехам белар сона цо вахара нийса никъ каралаца а, — йолахар тхо дайзачул тIехьагIа Вера Аверковнас. Дег тIара доккха баркал оал аз цунна, — тIатехар цо.

Вера Аверковнас ший хиннача хьехамча оалаш санна, хIанз цунна баркал яхараш я кIезига бац цу цехе. Укхаза болх беча шерашка ткъо сага говзал Iомаяьй цо. Царех ба хIанз заводе дикагIбола полировщицаш Просветова Валя, Тазабаева Люба, Белан Валя. Царга да шоай тамагIа. Лакхара джал йолаш мара хилац цар арахеца продукци. Школе итт класс яьккха мехкарий ба укх шера цо Iомабаьраш: Балатханова Аьсет, Керимова Iинга, Эдиева Альбика. ХIаьта цхьа бутт кхы баьлча шоллагIча разряда полировщица хургья хIанз цо Iомаеча Эдиева Макках а.

— Дика хьехамча я са яр,— йоах Маккас. Ца кхеташ дола хIама духхьала хьалха даккхарах кхоачамбац цо. Ше соца цхьана болх а беш хьахьех. МоллагIа хIама Iа цунга хоатте а оаз ай ца еш, безаме хьадувц, Iымерза. ХIаьта, дукха хьехар ду цо тхона вахара нийса никъ каралацара а.

Иштта безаме дувц Вера Аверковнайха цун хиннача ученика Гайханова Рабигас а.

— Цу тайппарча шоай хьехамчана дег тIара баркал яхаш цунца къахьегаш ба Вера Аверковнай хинна ученикаш а. Цар шоай беррига низ тIабохийташ къахьегарца хьагойт шоай йоккхагIйолча новкъосто Iомадаьр кхы а кIоаргдеш керда толамашка шоаш кхача гIертилга. ТIаккха цар хинна хьехамча-м керда балха баьхкача кагирхошта камаьрша дIалуш я ший йоккха опыти говзали.

ХIаьта цо кулгалду бригада хьалха латтарий опыт Iомаяра школа я. Дукха хьинар, кхетам дIалу цо тIехьабусараш хьалхарча мугIаре бахара. Болх чакхбаьлча а гу из кагирхошта кхетам луш.

Советски вахара хьисапа лоархIамеча белгалалонех цаI я вIаши уллув бахачеи оагIув оагIох а теха болх бечеи массе тайпарча къамех болча наха шоаш цхьа дезал хетар. ЛоархIаме да къахьегама коллектива вахаро ше хьалу интернациональни уйла, эггара хьалха социализм котъяннача мехка гражданина ший дерригача къамех доккхал дергдола уйла хьахилийтар. Долче, ше кулгалдеча коллективе интернациональни кхетам балара декхар а сийленца кхоачашду Борисовас. Цо дукха беседаш ю СССР халкъий доттагIала лоархIам бовзийташ, бригадерча хIара сага интернациональни уйла дег чу йоссаеш.

Парте бакъдош наьха дегашка кхачийта хоаш йолча агитатора Борисовас дукха ха, кхетам дIалу хIанз КПСС ЦК Майски Пленума решенеши СССР кердача Конституце проекти ше керте латтача коллективана дикагIа, кIоаргагIа дIайовзийтара.

Делкъийна салоIача хана шоай коллективе аргIанара беседа еш яр новкъост Борисова.

— ХIанз вай мехка шерра Iомаеш я СССР кердача Конституце проекти КПСС ЦК Майски Пленуме новкъ. Леонид Ильич Брежнева яь доклади дIадоладир цо къамаьл. Укх тIеххьарча 40 шера йоккхий политически социально-экономически эргалонаш хиннай вай мехка. Цу шерашка хинна хувцамаш къаьгга хьагойт кердача Конституце проекто, гуш я вай социалистически Даьхе дегIаахара перспективаш. Вай мехкара ерригa а огородаш санна тоалуш хозлуш я вай хьамсара Гудермес а. Хьаэцаргъя вай вовй шоллагIа дола цIа — воай завод. Дерриташ а итт — шийтта шу мара дац из хьалъяь. Цхьабакъда, цу лоацача хана чухь мехка унахцIеноа индустре цхьа звено а хинна дIаэттай из. Хирургически, стоматологически, травматологически, гинекологически медицински инструменташ арахецара специализаци еш латт цунна. ХIаьта 1965 шераца нийсдича 12-зза совгIа дегIаденад медицински инструменташ арахецилга, 10 шера къахьегама овсарле лакхъеннай 2,5-зза. ХIанз вай заводо арахец бIаь тайпа медицински инструменташ. Уж мехка гIолла дIаккхаьча Iац. Дунеи тIарча 25 мехка дIаухийт заводо ший продукци. Вай продукци гойташ я ВДНХ-а, дунеи халкъашта юкъерча выставкашка. СССР-а торгово-промышленни палата «Сийлен диплом» деннад вай изделеи. Ала деза, цу шерашка чIоагIа дикка тоаденнад завод социально дегIаяр а. Шозза дукхагIа хиннаб болхлой, юкъера лаьрхIача шозза гаргга дегIаденад бетта цар эца алапи. Предприятера хIара кхоалагIа вола болхло коммунистически къахьегама ударник ва, ткъаь цаI болхлочоа еннай «Дикалла отличник» яха цIи, кхойтта сага еннай СССР-а орденаши медалаши. Масса тайпа дешар дешаш ва заводера пхи бIаь саг. ДIадахача шийтта шера кердача квартирашка баха хайшаб бIаьш дезалаш. «Горная роща» яха ший салаIара база, 280 моттига лаьрхIа берий комбинат, столови, «Къахьегама сийлен» музей, йоккха парк, художественни самодеятельность я заводе. Берригача вай мехка санна, хIанз вай коллектив а яхье яьнна Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара юбилея сийна. Цу яхье баьннарий девиз я «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхаш. Къаьстта дика къахьег коллективо укх юбилейни шера. БархI бетта кийчача продукцена реализаци яра план 105,3 проценти товарни продукци арахецара план 105,5 проценти кхоачашъяьй заводо. Цунга хьежжа лакха да технико-экономически хьокхамаш а. Планал дикка лакхъяьккхай къахьегама овсарле. Духхьал ах шера планал совгIа баь пайда 75 эзар сом да. Вай хIаравар курал е йиш йолаш хIама да вай предприяте арахецача йиъ изделена паччахьалкхен дикала Знак ялар. Бакъда, карагIдаьначоах кхоачамбаь Iе йиш яц. Производства эффективностеи дикалеи пятилетка укх шоллагIча шера кхы а массехк изделена дикал Знак ялийтара тIехьа къовсам а лоаттабеш къахьега деза вай, — чакдалийтар къамаьл Вера Аверковнас.

Цу тайппара моллагIча темах ше беседа йойя шоай предприяте гIулакхащеи хьалхашка латтача декхаращеи юва Борисовас. ХIаьта, хьалхашка латта декхараш наха дIадийца Iац из. Уж толамца кхоачашдара хьокхам кхычарна теларгболаш вIаштIехьабоаккх ше кулгалдеча бригада болх. Хьажа шо новкъостий шоаш. Укх шера шоллагIча квартала итогех шоай цехе меттел ерригача заводе гIолла а хьалахара моттиг яьккхай цо кулгалдеча бригадо. ХIаьта, коллективерча ялх саго рапорт деннад пятилетка шин шера план кхоачашъяраж. Уж ба полировщицаш Ермакова Зина, Майго Люда, Просяних Валя, Тазабаева Люба, Просветова Валя, слесарь-сборщик Самитов Виктор.

Хоза хета алац мастерах коллектива керттера фигура я аьле. Цун тIахьожам лоаттабеза продукце дикала. Из ший ханнахьа арахецара. план йиллача хана кхоачашъяра, жоп дала дезар я мастер. ТIаккха мел боккха кхетам болх ба коллективе цо бер? ХIаьта зIамига коллектив яц Борисовас кулгалдер, 27 — сагах латт из. ХIаьта чIоагIа сийду цун бригаде, цеха, завода кулгалхоша. Боккха мах баьб къахьегамах а. Вера Аверковнайна еннай «За трудовое отличие» яха медаль, дукха сийлен Грамоташ, кхайкадаьд баркаллаш.

Сийдолаш ба мастера — хьехамча Борисовай къахьегама никъ, иразе да цун вахар коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацачун».

Ю. КУРСКИЕВ.

ЦIЕЙНА НАКЪАБОЛХАШ

МЕХКАДАЬТТАХОЙ

Пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дузача денна сийденца накъабахара доккхий социалистически декхараш тIаийцад «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Уж толамца кхоачаши тIеххоачашии дара социалистически яхь йоаржаяьча цар бизза пайда ийбу шоай чурча резерваех. Цунга хьежжа дика да цар укх юбилейни шера доаха къахьегама толамаш. Мехкдаьтта даккхара бархI бетта план 11 августа кхоачаш а яь, август бутт бовлехьа планагIа лаьрхIачул совгIа мехкдаьттахоша даьккхад 35200 тонн «Iаьржа дошув». Заданел совгIа мехкдаьтта даккхара шера тIаийцача декхарел совгIа даьккхар 8800 тонн я. Товарни продукци маьхала яккхара бархI бетта план а дикка тIеххоачашъяьй мехкдаьттеи гази йоахача управлене коллективо. Укх сентябрь бетта чотах цо маьхала яьккхай 430 эзар сома маьха товарни продукци.

Управлене районни инженерно-технологически службашта юкъе яьржача социалистически яхье укх шера хадданза хьалха латташ я йиълагIча РИТС-а коллектив. Цо бархI бетта заданел совгIа даьккхад 22605 тонн мехкдаьтта. Ше тIаийца декхараш тIеххоачаш а деш, иштта хьинаре къахьегаш я Сорокотягин Николай Ивановича кулгалдеча цхьоалагIча районни инженерно-технологически служба коллектив. Цо бархI бетта планал совгIа даьккхад 9500 тонн мехкдаьтта.

БУРУВДЕТТАРАШ

СихагIеи кIоаргагIеи бурув а тохаш дукхагIа хулийтаргда лаьттан ченашкара доаккха мехкдаьтта яхача девизагIа къахьегаш болча Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша шерра социалистически яхь йоаржаяьй шоаш укх юбилейни шера тIаийца декхараш тIеххоачашдара. Цу даькъе дика кайоалаш хьабоагIа яхье баьннараш. Бурув тохара бархI бетта план 29 августа кхоачашъяьй цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа техад шин бIаь совгIа метр бурув.

Овсаре къахьегарал совгIа шоай деррига технико-экономически хьокхамаш а къаьстта чIоагIа тоадаьд лаьттан ченаш техкараша. Къахьегама овсарле лакхъяра задани йиъ процент гаргга тIеххоачаш е еш, цун чотах техад планал совгIа мел теха бурув. Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги, утяжелитель, кхыйола материалаш кхоярах, бурув тохача остех бизза пайда ийбарах планал совгIа цар паччахьалкхенна 302 эзар сом пайда баьб.

Октября цIей сийна пятилетка хьалхарча шин шера задани 7 ноябрга кхоачашъе социалистически декхараш тIаийцадар бурув тохара балхий управленерча дукхача бригадаша. Уж ханал хьалха кхоачашдара шерра яхь йоаржаяьча царна юкъе хьалхара моттиг яьккхай буровой начальникаш Гребнев Александр Сергеевич, Шуликин Георгий Александрович, Мехедов Борис Александрович, Баскаков Иван керте латтача бурувдеттача йиъ бригадас. Октябра 60 шу дузача ден сийна тIаийца декхараш тIеххоачаш а даь, шоллагIа бутт ба цар пятилетка кхоалагIча шера календарагIа къахьега.

Вай республикерча бурув тохара балхий управленешта юкъе укх юбилейни шера даим хьалха йолаш хьайоагIа Горячеводски бурув тохара балхий коллектив. «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа къахьегача цо ханал дукха хьалха кхоачашъяьй бурув тохара бархI бетта план. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа техад 1315 метр бурув.

Массе тайпа бурув тохача эша материалаш кхоярах, бурув тохара сухал лакхъярах, бурув тохача остех тIехдика пайда ийбарах заданел совгIа управлене коллективо 643 эзар сом пайда баьб.

Шоаш укх юбилейни шера тIаийца декхараш дикка тIеххоачашдеш, дукха бригадаш я укхаза а. Царех я йоккха опыт йола буровой начальникаш Лорсанов Султанбик Ширваниевич, Катаев Ваха Мухадинович, Драворубов Алексей Ефремович керте латтача кхаь буровой коллективаш. Цар хIанзалехьа тIеххоачашъяьй бурув тохара пятилетка хьалхарча шин шера задани.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

№ 17 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганданеи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанарча, вурийттлагIча, номера керттера рубрика — «Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара накъадолхаш».

Цу рубрика кIал кепатеха я «КПСС — Советски обществана кулгалдеш лостам телаши бола низ» — коммунизм хьалъеча, вай общества, ерригача паччахьалкхени общественни организацей политически система дог долга. Коммунистически парте лоархIама хьакъехьа йола методически разработка. Разработка автор — КПСС обкома лектор П. Ясько. Цига иштта кепатеха я «Халкъа гIулакха тIехьа къовсам лоаттабаьраш» аьнна керте яздаь йола «Революце тешаме рыцарь» яха — эггара хьалхара чекист, аьшка Феликс, цIи хеза вола Коммунистически парте деятель Ф. Э. Дзержинский вaьча дийнахьа денз 100 шу дизара хетаяь А. Стремоухова статья.

Республике сентябре дIахьош да Чувашски АССР денош. Агитатораштa, политинформатораштa новкъостала лаьрхIа кепатеха я Советски Iаьдал латтача шерашка цу автономни республика промышленность, гIишлошъяр, юрта боахам дегIабар, бахача наьха хьал-торо, социалистически культура тоаялар хьахьокхаш йола цифраши факташи.

«Предложенеех доагIар ду оаха» яхача КПСС Ленински райкома секретара А. Инуркаева статья тIа дувц СССР кердача Конституце проект районе ювцара хьакъехьа. Беседа кийчъеча хана хьажа мегаргва В. Бегишева «Социалистически демократи котъялар» яхача статьяга (СССР кердача Конституце проект — дунен кепайоазон тIа).

Идеологически болхлочо пайда эцаргболаш я «Пятилетка хIара минута кхое» яхача темах йола блокнота тIа кепатеха методически разработка. Иштта цунна новкъостал дергда «цифраши факташи» «Беседа еча пайда эца!» яхача материалаша а. Цул совгIа блокнота тIа кепатеха я идеологически балха хроника.

ЛОАЛАХОШКАРА IОМАЛЕ

РЕЙД

Хьайбашта кхоачам хиллал доакъар Iалашдара шерра къовсам боаржабаь къахьегаш ба хIанз Сунженски района юрта боахама болхлой. Из болх боахамашка мел дика вIаштIехьбаькхаб хьожаш хилар укх деношка тха газета рейдови бригада.

— Масса машин я кхай тIара моша доакъар хьакхухьаш хаьттача, «Пхи машини пхи тракторни лафети я», — йоах «Победа» колхоза тараз увзача Клименко Людас.

Из хаттар саха деш 9 сахьат 45 минути яьчнаяр.

— ХIанзле дукха хIама ца эшаш ткъаь иттазза никъ баьб шофераша кхай тIара силос йоллача фермага моша доакъар хьакхухьаш, — йоах цо,—хIаьта селхан 530 тонн моша доакъар хьатIадера.

Колхоза керттерча усадьбера гаьна укх йилагIча бригада кхаш. Дика вIаштIехьдаьккхад цига хьажкIаш хьокхилга. Цхьаннена тIехьа шоллагIа яр йолаш кхо комбайн я болх беш. Массехк минут ялалехьа аьтача тIадамех хьалъюз лафет е машина.

Ипатовций методагIа доакъар Iалашдара отряд вIашагIъеллай укх шера боахаме. Хьалха хьажкIаш доакъара чуэцаш йола комбайнаш бригадашта юкъе йийкъа яр. ХIара бригадо ше къаьстта Iалашдора доакъар. ХIаьта бригаде ехача комбайно, из тоаяра керттерча усадьбера «техничка» хьа ца кхоачаш, цхьайолча хана ах ди а доаккхар, пайда боацаш латташ. ХIанз етта да комбайнерашта а «техничка» тIа болх беча механикашта а: техника ехача из, гаьна баха а ца эшаш, сиха тоаю механикаша.

Тхо кхай тIа хиннача хана еха дIаэттар цхьа комбайн. Цунна цу сахьате хьатIабаьхкар доакъар Iалашдеча транспортни отряда начальник Сукин Владимир, сварщик Выродов Виктор, слесарь-наладчик Кривичев Виктор. Сахьат мара ха эшанзар царна еха чоалхане оатхал тояь яккхара.

— Отряда хьисапе кердача методах болх беш бецаре, укх комбайно тоа ца еш латташ ди даккха а мегар, — йоах отряда начальника.

Iуйрийна сатессача денз боад къовлабаллалца болх бу укхаза доакъар Iалащдеш. Комбайнераша Поддубный Викторей Солянников Владимирей шоай гIончаьца Питанов Викторацеи Солянников Александрацеи дийнахьа юкъера лаьрхIача 170—180 тонн силоса хьажкIай гIадам хьокх, Социалистически яхье хьалха ба уж. Шоай балха нормаш дикка тIехкхоачашъю шофераша Кузьменко Михаила, Товказахов Тимура. Дийнахьа 60 тоннал кIезигагIа доацаш силоса аьта гIадам дIахьу цар кхай тIара.

— Селхан 530 тонн моша доакъар чуделлад оаха кIоага чу. Нагахьа санна аьта доакъар дIаккхахьа дукхагIа транспорт яларе из цифра 700 тоннага дIакхоачаергьяр механизатораша, — йоах Сукина.

Транспорт тоъаш йоацилга ховш да колхоза правленена а. Цхьабакъда де хIама дац. ХIанз чуэца бoлабаьб сом, баьцалаараш. Цига а эш лафеташца трактораши автомашинаши. ХIаьта колхоза доалахьа йолча транспортаца ниъ дIаккхачац цига а вокхаза а тоъам болаш транспорт лоаттас. Бакъахьа хургдар промышленни предприятеша цу боахама хIанз новкъостал доре.

Кирова цIерагIча колхоза доакъар Iалашдеча кхоалагIча бригадан керттерча усадьбанеи юкъе цхьа километр мара яц. Укхаза кхы сурт да. Лозунгаш дукхача хана денз керда ца яхарах бесаззьйнай. «1976 шера хьокхамаш» аьнна йоазув да хьокхамий улга тIа латтар. Бригада чуйолча цIен нийа хьалтеха йоал шоллагIча августе пенсионера-энтузиаста В. И. Ключина арахийца «Молния».

— Хьанга я тахан доакъар Iалашдерашта юкъе цIе вымпел? — аьнна хаттар дича, бригадира Подлесный Ивана йоах:

— Хац сона.

— Мел силос Iалашъе еза бригадо планагIа? — юха а хаттар ду оаха.

— 1200 тонн гаргга.

— ХIаьта витаминни хьоар?

— 300 тонн гаргга.

— Хьахьокхал бригада социалистически декхараш.

— Сога уж да а дац, е миштад а хац.

Цу тайпара къамаьл дир бригадиро оаха даьча хаттарашта. Цунна кхыметтел яхье комбайнерех хьалха малав а хацар. ХIаьта геттара тамаш йолаш дар из деррига ца харах бригадиро ше бехке ца лархIар.

— Профсоюзни организаци яхьа итогаш ер. ХIаьта цу гIулакхаца са бала а бац, — йоах цо.

Орджоникидзе цIерагIча колхоза доакъар Iалашдеча бригаде да тхо. Колхоза правлени йолча юртара массехк километр гаьна кхай тIарча стане бийсаш а йоахаш къахьегаш ба бригада доакъар Iалашдераш. Цар беча балха геттара раьза ва бригадир Костоев Ювсап.

— План 800 йолаш хIанзле 400 тонн силоса моша доакъар чуделлад оаха кIоагашка. Дика хьийкъай доакъара дIайийна хьажкIаш. ХIара гектара тIара 280 центнер моша гIадам чудахь. Цу гIулакхо торо хулийтаргья укх шера силоса лаьрхIа кIоагашка кIезигагIа яле а 1500 тонн моша хьажкIаш чуйохка, — йоах цо.

Силоса хьажкIаш хьокхаш ши комбайн я. Цар тIа болх беш ба Гапархоев Макаили Костоев Ахьмади. Комбайн еха наггахьа мара моттиг нийслац. ХIаьта тамаш а яц: болх чакхбаьнначул тIехьагIа мелъенна фент чIоагIъеш, хьакха доагIача солидол хьокхаш, кхыдар деш Iуьал ду комбайнашта механизатораша. Дика лелаю шоай тракторaш ОздоевгIар Султанеи Хасолтаи. Цар тракторашта тIехьатувс комбайнаш.

— Сов листа йолаш шин мугIарал совгIа хьажкIаш хьакха йиш хилац цхьан комбайнаца. Кхы а ши комбайн яларе мадика хургдар тха гIулакхаш,— йоах бригадира.

Иштта, шоаш хьадечох дог лазаш, хьалхашка латта декхар толамца кхоачашдар духьа ерригa шоай торонаш оарцагIъяьха къахьегаш ба «Победа», Орджоникидзе цIерагIча колхозий доакъар Iалащдераш. Болх бе царгара, шоай лоалахошкара Iомале беза Кирова цIерагIча колхоза доакъар Iалашдеча бригада нах.

Тха газета рейдови бригада: И. ЦЕЧОЕВ, — КПСС Сунженски райкома болхло. Ш. КАГИРОВ, — Сунженски района «Знамя труда» яхача газета юрта боахама отдела заведующи. А. САГОВ, — тха соб. корр.

ОКТЯБРА ЦIЕЙГА—ДИКАЧА СОВГIАТАШЦА

Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш леладераш 189 тонн дулхи 900 тонн шурей йохка езаш ба укх юбилейни шера планагIа пачхахьалкхенга, хIаьта Октябра юбилея сийна тIанийца социалистически декхараш кхы а лакхагIа да. Из болх кхоачашбара эша торонаш дика вIаштIехьъяьхай боахаме. Колхоза фермашка 2500 бежан да, царех 760 бетташ етт а болаш. Хьайбай продукци ахкан хана лакхача боарам тIа хургйолаш моша доакъар лоаттаду царна массаза, цул совгIа деттача доаханна, шуринга хьежжа, концентраташ а тел.

Iай хьайбаш чулоаттадеча хана а цар продуктивность лохца ялийтара шортта йол, ча, сенаж, баьца хьоар, силос Iалашъяьй колхоза болхлоша, хIаьта силос хIанз дIахо а кийчъеш латт.

Колхозе дикагIъярех лоархIаш я № 1 шурий-товарни ферма. Цунна кулгалдеш вола Бахарчиев Сейдсалам хьайбашцара болх беш ва 1944 шера денз. Йоккха опыт йолча специалисто барт тайна дезал санна лелаю ферма коллектив, цудухьа цар хьокхамаш такха бeзам боагIаш да. Из хьагойт, август бетта 23-ча дийнахьа денз цигарча хьайбаш леладераша беш бола болх Октябра чотах хиларо а. ХIаьта цу денга Даьхенна коллективо дIаелнай 524 тонн гаргга шура, нийс бетта планагIа 522 тонн йолча!

Доакъарий Iалашо — ферма коллектива е специалистий а теркам къаьстта тIалатташ моттиг я. Цудухьа ферма доазон тIа кIоага чу еллай 712 тонн сенаж, планал шозза совгIа; йол Iалашъяьй 300 тонн совгIа, ча — 226 тонн, силос 3380 тонн, е 380 тонн планал совгIа. Из деррига доакъар ферма коа хьатIаззад. Белгалдаьккхача совдоацаш да уж кхоккхе тайпа доакъар соахкарчул дикка дукхагIа укхаза Iалащдаь хилар.

Ферма коллектива юкъе хьалхле лелаерашца цIи йоаккхаш ба доаркаш Бакиева Яха, Баргашвили Салимат, Iаьсий леладераш Алдамова Къарибати Бакаева Зулайи, скотникаш Садулаев Ахьмад, Исмаилов Аюб, Бальдуров Аби. Царех хIаранех дукха дувца йиш я дика дешаш

Иштта, Бакиева Яхас дIабахача бархI бетта 1526 килограмм шура яьккхай хIара Iаттагара, шера тIанийцача социалистически декхарагIа 1900 килограмм йоагIача; иззамо декхар тIанийцача Баргашвили Салимата 1502 килограмм яьккхай хIара Iаттагара. ХIара бетта, юкъера лаьрхIача, 190 килограмм хул из, тIаккха шу йистедала бисар бинъ бутт мара а ца хилча, гуш да царех хIаранеший декхарел дукха дукхагIа шура йоаккхаргйолга.

Iаьсий леладеча Алдамоваси Бакаеваси дийнахьи буси хIара Iаьса тIакхетийта дулх 542 хьалхарчон 500 грамм шоллагIчон луш хьокхам лу планагIа 450 грамм йоагIача, хIаьта цар кхоабача Iаьсех цхьаккха бежан къаьстадац шу доладелча денз. Шаккхе а социалистически яхье котбаьннарех я 1975—76-чен шерашка.

Иштта балха хьокхамаш да скотникий а.

Белха дика хьокхамаш дахара новкъостал ду хьайбашта зоотехнически бокъонаша дIадехдача бесса Iунал даро, колхоза хьайбаш леладерех, специалистех хIаранена ший балха бехктокхам бовзаш хиларо. Коллектива гIулакхаш дикагIа леладергдолча тайпара оттабаьб цига кхетама болх, иштта йоаржаьй социалистически яхь. Кхыметтел, ялат чуэцача кхашкара балхаш сихденнача хана а лаьгIбац хьайбай фермаш тIара шоай теркам партийнии профсоюзнии организацеша.

Ши бутт мара бисабац советски халкъа а дерригача прогрессивни адамий а деза ди — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дуза юбилей хьатIакхача. Цу денга лаьрххIа кийчлуш ба хьайбаш леладераш. Ханал хьалха кхоачашъе лерхI балха заданеш. ДIабахача бархI бетта итогашка хьежача тешалу царна из толам низкъала ца хиларах: пачхахьалкхенна бархI бетта дIаеннай 752 тонн шура, планагIа нийс бетта 735 тонн йоагIача; бакъда, дулха тIехьабисаб — планагIа 137 тонн йоагIача 58 тонн мара дIаеннаяц.

Мишта кхоачашъе лерхIаш я из задани? — аьнна хаьттача Сунженски района юрта боахама управлене керттерча зоотехника Аушев Абукара йоах:

— Укх бетта дIалургда лоамарча даьгIенашкара цIадоагIарех 240 бежан, цул совгIа, колхозага торо я 4 тонн совгIа оалхазарий дулх дIадала. Цу тайпара оттаяь задани а социалистически декхар а кхоачашде вIаштIехьа да колхоза коллектива.

Д. ХАКИМОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара яьттехьа) нийслаIIча пятилетка ударник доярка Хасуева Iайшет, доярка Хадзиева Зулай, зоотехник-учетчик Ажигова Зина.

И. ПЛИЕВА сурт.

КХОАНА—БОЛГАРСКИ ХАЛКЪА КЪАМАН ЦIЕЙ—КОРТАМУКЪАЛЕН ДИ

ТХА ИНТЕРВЬЮ

ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГIАЛ, ВОШАЛ

Укх деношка тха корреспондент хилар вежарашха йолча Болгарерча гIишлонхоша хьинаре дакъа а лоацаш Старопромысловски районе. Ташкала яхача поселке 1176 моттиг йола школа хьалъеча «Севкавнефтегазстрой» СУ-11 болгарин Костадин Палийский керте латтача монтажникий бригаде. Цун вагончика чу дIачуваьлча эгтара хьалха бIарг тIаотт юкъе В. И. Ленина дар а долаш дехьеи сехьеи доахкача Георгий Димитрова портреташ тIа. Царна лала хьалъул «Даим хургдола доттагIал» яха советски болгарски халкъашта юкъерча доттагIленах, вошалах дола журнал. Иштта укхаза гуш я цу шиннена юкъерча экономически бувзамех, уж чIоагI а луш дегIаахарах дувцаш йола кхы дукха брошюраш.

Шерагара шерага чIоагIлу вай мехкашта юкъера доттагIал, вошал. Из къаьгга хьахьокхаш да хIанз вай мехка, иштта Нохч - ГIалгIайчене болгарски специалисташа советскичарца цхьана къахьегаш хиларо, вай специалисташ Болгаре къахьегаш хиларо, уж цхьач уйланца бахаш хиларо.

Иштта вежарашха йолча Болгарерча монтажникашка массехк хаттар дир тха корреспондента.

— Сенца белгала да шоана 1977 шу?

— Тхона къаьстта боча а белгала а да ер шу, — йоах бригадерча монтажника Петков Ангела. Укх шера 9 сентябре 33 шу дуз Болгаре социалистически революци а хинна болгарски халкъо кортамукъале яьккха, цунна тIехьа советски мехкарча, иштта дунен тIа мел болча прогрессивни наха дездергда Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара цIей, чIоагIъергья 40 шера хинна хувцамаш ларде а лувцаш оттаяь СССР керда Конституци. Иштта долча дезача деношта къахьегама совгIат кийчдара советски къахьегамхоштца цхьан нийсбаь вежарийи йижарийи санна барттайна хьинаре къахьегаш да тхо. Цхьаккха тайпа тхоай балха юкъе брак а ца нийсйолийташ болх а беш, хIара сменагIа нормаш юкъера лаьрхIача 180 процент ххоачашъеш да тхо. Цудухьа юбилейни шера план хIанзлехьа дикка тIехкхоачаш а еш, дика совгIат кийчдаьд оаха Октябра 60 шу дузача денна, болгарски халкъа кортамукъале яьккха 33 шу дузача цIейна. Из а укх шера тха бригадана йола йоккха белгало я.

— Тха Нохч-ГIалгIай республике шо къахьегаш дола тоъал ха я ма-яхий оаш, фуд шоана укхаза дукхагIа дезаденнар?

— Тхона цIаккха дицлургдоацаш да тхоца республикера гIишлонхой чIоагIа безаме, тIера хилар, шоай вежарийи йижарийи санна цар тхо дика тIаэцар, тхоцеи царнеи юкъера вошал денгара денга чIоагIлуш хилар,— аьлар бригадерча монтажника Маринов Марина. Аз укхаза болх беча ворхI шера итташ доттагIий, новкъостий хиннаб, хIанз болаш а ба эрсех, нохчех, гIалгIаех, кхыча къамех бола нах. Болгаре со цIавахача а царцара хьоашал хоададергдац, хадданза сай новкъостaшца бувзамаш лоаттадергда аз.

— Дукха йий Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоща цхьана шун бригадас дакъа а лоацаш хьалъяь гIишлош?

— Уж итташ я, — йоах монтажника Митрев Тодара. — Тха бригада дакъа лоацаш хиннай Грозненски газобензинови завод хьалъеча, цига къахьегаргдолча наха чубаха цIенош хьалдеча. Цул совгIа дукха лоархIаме гIишлош хьалъяьй оаха дакъа а лоацаш Самашке, Йоккхача, Юкъерча Ачалкхенашка, Грозне, МагIалбике, кхычахьа. ХIанз тха бригада монтажни балхаш дергда Грозненски ремонтно-механически завод шеръеча. Ер бутт бовча деношка эксплуатаце дIалургья оаха дакъа а лоацаш Ташкале хьалъяь 1176 моттиг йола школа. Укхаза къахьегаш мел хиннача гIишлонхоша санна оаха а из совгIат хетаду Октябра 60 шу дизара цIейна. Лоаццa яьлча, дунен тIа мел бахача наха кортамукъале яккхара бола никъ хьахьийхача а хьахьекхача а тха дегашта хьамсарча советски мехка цIаккха йовргйоаца къахьегама лер йитара тхоай низи хьинари кходергдац оаха.

— Мишта гIулакх ду шоана тха республике?

— Тхона ма-эшша материальни бытови хьалаш Iалашдаьд укхаза, — йоах болгарски гIишлонхоша цхьаьне санна массане я. Дезал болча гIишлонхошта хоза, сийрда, паргIата квартираш еннай, ший дезалца боацарашта, шишша сага лаьрхIа цхьацца цIа деннад. Тхо дахача Маяковский оалача городоке мел эша кхачан а промышленни а товараш лоаттаду, оаха йидеш дола алапеш дика да. Лоацца аьлча, тхоай мехка дац аьнна тхона цIаккха дага ца дохийташ тха чIоагIа йоакхо ю укхаза, цудухьа оаха тхоай цIагIа долаш лоархI тхоаш, Советски Союзи Болгарии цаI а лоархI оаха. Иштта из хиларя тешал деш да яьча договорах йиллача ханал тIех шозза, кхозза дукхагIа Нохч-ГIалгIай республике къахьегаш тха бригадера берригаш хилар. Республике бахача эрсашца гаргало тесса а дукха ба болгараш. Масала Митров Тодара, Маринов Марина, кхычар эрсе йоаланый. Кхы барт болашагIа баха йиш йоацаш чIоагIа барта бахаш дезалаш ба уж.

Оаха доккхал ду советски нахаца цхьана СССР коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лаца тхога ираз кхачарах, яхаш дувц болгарски гIишлонхоша. Цхьан уйлашца бахаш ба вай шаккхе мехкара нах а.

Советски нахаца цхьана оаха чIоагIа къоабалъю СССР кердача Конституце проект, — аьлар монтажника Петков Ангела. Цу проекта 30 статья тIа белгалдаькхад: «Советски Союзо дунен социализма система, социалистически содружества бIарчча дакъа ше хиларах тарра социалистически интернационализма ларда тIа дегIа а кхувл, чIоагI а ду социализма мехкашцара доттагIали цхьана леладу гIулакхаши, новкъосташха вIаши деш дола новкъостал, хьинаре дакъа лоац экономически интеграцена юкъеи къахьегам социалистически хьисапе дунен халкъашта юкъе бекъачеи. Къаьгга из иштта хилар хьахьокх Советски Союзаи Болгаре Халкъа Республикаи юкъерча гIулакхаша.

БОЛГАРИ. Даков Коно керте латтача кагирхой бригада членаша Велико-Тырноверча хIама дагалувцаш йола устройстваш еча заводе шоаш болх беш къахьегама овсарле лакхъе лаьрхIад. Из декхар цар тIанийцад Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна.

БТА—ТАСС сурт.

ЦХЬОАГIОН НАЬКЪАГIА, КОТАЛОНИЙ НАЬКЪАГIА

Тха халкъа эггара доккхагIеи эггара сайрдагIеи цIей — кортамукъален Ди, Болгаре социалистически революци хинна ди укх шера оаха дезду ткъаьи кхойттазлагIа. Из юбилейни шу деце а из дездергда дегаш айденнеи бокъонца дерригача халкъон. Тха мехка социалистически революце шу дезду Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача шера, историна йовзача событеех эггара йоккхагIеи лоархIамегIеи событи йолча хана.

Сийлахь-боккхача Октябро адамлен вахаре хьайийллар керда зама — моллагIча а эксплуатацегIа из дизза мукъадаькха зама, социализмаи коммунизмаи зама. Цу заманчухь 1944 шера 9 сентябрь — болгарски халкъа захаре хинна ца Iеш дунен революционни процесс дегIаяра а лоархIамегIарча исторически событеех цаI.

Деррига халкъ герз бе а делла гIетта а гIетта Болгарски коммунистически парте кулгалдешн кортамукъадаьхача Советски Эскаро хьадда гIо дешн хинна социалистически революци Болгаре котъялар Октябра идеяш болгарски лаьтта котъялар дар. Цудухьа оаха лийрхIа а лийрхIад лерхIа а лерхI Сийлахь-боккха Октябрь хиннабеццаре хургдацар тхона сийлахь-доккха дола нийслагIа сентябра ди а. Болгарски халкъо кортамукъален Ди дезду лакха айяь лепача Октябра байракха кIал, сийле йолча, коталон а сийлахь-йоккхача а юбилея байракха кIал.

Тха мехка социалистически революци котъялар дезделга кхы цхьаькха цхьа оагIув белгалйоалаш а да. Из дездеш да эрсий витязаш Дунайл дехьа а баьнна пхи бIаь шера османски дукъа кIал лаьтта тха даьхе кортамукъа яккхара духьа котало а йоаккхаш тIемаш даь 100 шу даьннача деношка. Эрсашеи болгарашеи Болгаре кортамукъал бахьан цхьана цIий Iоахийтача Шипках хиннай вай доттагIала керда, эггара лакхагIа йола лакхале, цо вай мехкийн халкъийн дегашн кхелаши цхьаьа а хадаргйоацаш а вIашагIтехай.

Болгаре Iилма социализма лард еллача Благоев Димитра котбаьннача Октябрах дунен пролетарски революце аванпост аьннад. «Болгаро-советски доттагIал вайна эшаш да хIара дийнача хIаманна малхи фои санна» Димитров Георге аьнна уж цIи хеза дешаш болгарски къахьегамхошта цар монархофашизманеи кхыча мехкашкарча тхо лоала оттаде гIийртараштеи духьала лоаттабаьча халеи турпалеи, деналах хьалбизачеи къовсаме кхоачалургбоаца низ тийнна да. Димитров Георге уж дешаш социализм хьалъеча тхо тIерадаргдоаца васкет а хинна дIаэттад.

ИйслагIа Сентябрь котбаляро болгаро-советски доттагIала керда наькъаши Iалаьмате йоккха горизонташи хьайийллар.

Цох хилар Болгари социализман тоаяларен наькъ тIа массе а оагIорахьи сихеи дегIаяра ховдам беш дола гIулакх. Благоев Димитреи Димитров Георгеи сийлахь-боккха гIулакх чIоагIеи тIера ца йоалаши тахан дIахо хьош я КПСС-и СССР-и тешамеи воккхеи доттагIа керте лятта тха Коммунистически парти. БКП XI съезде ший доклада тIа новкъоста Т. Живкова аьлар: «Тхона, болгарски коммунисташта, болгарски халкъа Болгаре социалистически общество, хIаьта цул тIехьагIа коммунистически общество дегIаяра кхы тайпа никъ болаш бац тхоай советски вежарашцеи йижарашцеи белаж белажах а теха. Ленина партеца эггара чIоагIагIа а массе а оагIорахьа а вIаши цхьана гIулакхаш леладара хьалера, НРБ сийлахь-йоккхача Советски Социалистически Республикай Союзаца тIа-тIа айхагIа гаргаяхара хьалера бар мара!

Тха мохк дегIабаро шеко йоацаш бакъду Болгарски коммунистически парте из политика нийса хилар. СССР гаргаяхари массе а оагIорахьа цунца вIаши цхьана гIулакхаш леладари тха мехка вахара массе а доакъош дегIадахкара боккхача лоархIаме да. СССР-о гIо а деш тхаьнцига хьалъяьй 330 йоккха заводи кхыйола промышленни объекташи. Итташ я хIанз хьалъеш а. Советски Союзо гIо а деш Болгаре Халкъа Республике хьаьча производственни мощносташа Iалашду 95 процент гаргга Iаьржеи кхы босболеи металлаш, мехкдаьттахимически мехкдаьтта чакхдоахачеи промышленноста 80 процент, электроэнерге 60 процент, химически промышленноста 55 процент продукци арахецилга...

Диста хала да духовни ганзаш дIа-юха теларо вай халкъаш Iалаьмате дIаьхий деш хилар, Ленина, эрсийн советскии литератураи искусстваи паргIата йолча социалистически Болгаре керда гражданин хьалкхевара еш йола влияни йиста. Болгарски коммунистически парте КПСС-ра хьокхам а эцаш къахьегамхой хьалкхебу социалистически гуманизмаи коммунистически моралеи лакханравственни революционни принципаш тIа.

Социалистически гуманизм эггара чIоагIагIа гучайоал СССР кердача Конституце проекта тIа. Цо хьагойт Советски Союза карагIдаьнна исторически хIамаш, сийрдабоах советски наха 60 шера хьабена никъ — бIаьш шерашта нийса бола никъ. Цунца цхьана проект я лаьттан ялхлагIча дакъ тIа эггара хьалха чакхъяьхача саген халкъийн бокъонийн паргIатонийн сийлахь-йоккха хартия.

СССР кердача Конституце проект дерригача халкъо ювцача я ши бIаь миллион долча советски халкъо цхьатарра хьаллоацача а укх деношка ше из къоабалъелга дIахойт болгарски халкъо а.

Тхо тхоаш доккхий деш да ший Конституце тIа дунен тIа массарел а хьалха болгарски халкъ хьадда лоIам болаш да «Советски Социалистически Республикай Союзаца бохаргбоаца бувзами массе а оагIорахьа вIаши цхьана гIулакхаш леладари чIоагIдеи шерден» аьнна дIаяздаьр тхоаш хиларах.

НРБ Пачхахьалкхеи Совета Председателa, БКП ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Живков Тодора ма-аллара «оаха тхоашта хьалхашка доккха исторически декхар оттаду — шин социалистически мехкашта юкъерча гIулакхий эталон хьаяр».

Тха мехка социалистически революци котъяьнна 33 шу дузаш кхычарел дукхагIа тешаш да тхо тхой парте кулгалдешн КПСС-ца цхьанеи из декхар оаха кхоачашдергхиларах.

Укх шера мае-июне новкъост Живков Тодор керте а латташ НРБ партийно-правительственни делегаце СССР-е яь визит, машара тIехьа дог ураэтта къовсам лоаттабеча КПСС ЦК Генеральни секретараца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца Леонид Ильич Брежневца доттагIал долаши корта болаши даь къамаьлаш болгаро-советски доттагIало котало яккхар а хинна дIаэттад. Къаьстта дог гIоздоалаш белгалдаккха лов вай доттагIал чIоагIдара гIулакха юкъе мах баь варгвоаца, шийтара дакъа дахьарах Болгаре Халкъа Республика Турпала цIи Леонид Ильич Брежневна шозза ялар. Визит йолча хана кулгаш яздаьча документех хилар чIоагIа машар, дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбара процесс дIахо дегIайоалаяра духьа вай цхьана а тIехьашка ца доалаш а лоаттабеча къовсама керда оагIо.

Болгаре Халкъа Республика ший къаман цIейна накъаенай оптимизмах, низах, башха-дикача толамех хьалйиза. Ший кулгалдара авантарда — Болгарски коммунистически партена гонахьа цаI а хинна кхотаденна тха халкъ дог ураэтта къахьегаш да цун XI съездо оттадаь декхараш кхоачашдара тIехьа. Советски коммунистий хьокхамагIа. ЦIеча Чепела хьокхамагIа тха берригача мехка яьржай Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце сийна лелаю дерригача халкъа социалистически яхь. КПСС-неи сийлахь-йоккхача Советски Союзацеи шакIа санна цIена доттагIал леладеш, Октябра байракха кIал тха Даьхе хьалхашкахьа йодаш я социализми коммунизми йизза котъяккхара.

ЖУЛЕВ Димитр, СССР-ра Болгаре Халкъа Республика Чрезвычайнии Полномочнии посол.

(АПН).

Черновицки область. Из истори хилар 32 шу хьалха. 1945 шера май бутт бар из. Дукха йоаккха йоацача Прагана гаьна йоаццача уллача Яромерж яхача городе дохадаьча цIагIа советски салтечоа Ильчук Виталий Васильевича бIаргавайра немецки граната ловзаеш воалла чешски кIаьнк. БIарга цIацкъам тохача юкъа а доккха зулам далар кхерам болаш дар. Хьийдда тIавахар салте бера, хьаяьккха граната гаьнна дIа а кхоссаш ше IотIа а вижа кIаьнк къайлаваьккхар цо. Цу минуте иккхар граната.

Валарах кIалхарваьккхача кIаьнка напас совгIата ший виIий фотографи делар советски салтечоа.

ХIанз Слава орденеи Къахьегама Сийлен III степена орденеи кавалер В. В. Ильчук — Новоселицки района «Жовтень» яхача колхоза хьайбаш леладер. Цу хана денз ше кIалхараваьккхача кIаьнка фотографи леладаьд цо. КIаьнка дезал баьха моттиг дагайоагIаш хиннац, бакъда цун цIи йицяланза хиннав. Из хайнал Жиловски бархI шера школа къонача лер йоахараштa. Чехословаке письмош яздаьд цар. Цхьан чешски журнала тIа даьккхад сурти буковински школьникий письмои. Дукха ха ялалехьа Олдржих Резничек коравaьв. «Тесла» яхача заводе диспетчералла болх беш ва из. Дукха ха йоаццаш украинца В. В. Ильчука дезале безаме тIанийцар Чехословакера хьаьший — Олдржих Резничеки, цун сесаг Индраи, Олдржиха воIи.

СУРТА ТIА: В. В. Ильчук (аьрдехьарвар), О. Резничек Сийлахь - боккха Дай - мехка тIом болча хана боабаьча юртахошта дегIача памятника юхе.

И. СВЕРИДА сурт.

ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

Сийрда кхоанс бахьан долаш, тІом боацаш машарс нах баьхара йоакхо еш хиларо машара, кхерамзлена, дунен мехкашта юкъера кхохкам кІаьдбара тІехьа, Малхбузен милитаристски гІозараша дІадоладаьча герз Іоадара духьал а лоаттабеча къовсамо вІашагІтох дунен тІара дика уйлаш мел йола нах. Прогрессивни общественность чІоагІа новкъа долаш я нейтронни бомбаш хьае а уж малхбузен-европейски дукхача мехкашка, масала, ФРГ, уж дІанийсъе лерхІаш Пентагоно планаш уттаяр.

«Дага йоха Херосима! ДІаяккха нейтронни бомба!» «Соцаде герз Іоаделга!» — цу тайпара лозунгаш а долаш хилар ФРГ дукхача демократически организацей хьалхлеца машар безараша Бонне яь демонстраци.

СУРТА ТІА: демонстраци йолча хана.

А. УРБАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПЛУТОНИ СЕННА ЕЗА ПЕНТАГОНА

Телекердадараш арахецача хана гучаелх тамашийна кадраш: кортош тІа дадаш галеш а долаш бола американски салтий. Конвоираша лаьтта Іокхувс уж, хоттала ІочутеІаду, кІоагашка дехк, ногІараш тІадехк царна. ГаргагІарча баракатІа — пхи са бола цІе седкъа. Диктора хьахойт, хьагойтараш «бокъонца йола тІема ученеш хилар», хІаьта ира мекхилгаш а долаш волча тІах аьннача лейтенанта репортера микрофона чу гІолла оал: коммунистически илене бахача тІакховчаргйола халонаш ла Іомабеш вa ше салтий.

ТІемаца нах тІа-тІа чІоагІагІа ситІара боах США. Цу хабарех тешаш барашка цхьа ди а даккхийтац цу тайпара телесюжетилгаш ца гойташ е Советски Союз «тІом хьоабе безам болаш я» яхаш нах унзарбоаха статьялгаш ара ца хецаш. Антисоветски кампанеш лелаелга укхаза керда хІама дац. Цхьабакъда. хІанз йолаекначо ши хІама дагадохийт.

Цкъа-дале, американски тІема гІирс герз Іоадара керда го баккха гІо дергдолча кердача хьаьдлача гІулакхашца дІайолаеннай кампани. ШозлагІа-дале, ядерни тІом мегаргбац аьнна хьалхагІа бaь хинна соцам юха кІалтІабоаккхаш ба.

Ядерни тІемо дуве хІалакдергдар аьнна массане а цхьаьаара бакъдаь тІанийцадар. Цу тайпарча тІем тІа хьаннагІчоа фуннагІа-моллагІа хийтача я, цхьанкегахьа а котало йолаш хІама хургдацар. ТІема гІулакхаш тІарча хьакъалаша «сабар дара» тІесоцаяьар уйла. «Превентивни тІом» кхы лаьрхІа хІама долаш а бацар, хІаня аьлча, юхатохаш йола хІама хІалаквеш кхетаргхиларах шеко йоацаш хиннадаь.

ХІаьта хІанз моде хулаш йоатІа «вІаштІехьа доачачун еш йола уйлаш» «Нью-Йорк таймса» военни обозревателя Дрю Миддлтона статья язъяьй «Эрсашца хьоабаьча моллагІча тІем тІа дийнахь-бийсанна 24 сахьата латтаргба тІом аьнна хеташ да аьнна керте гІолла даь йоазув а долаш. Бийсанна духьала тувсараша, гІанашкей ядерни алзина кІал беча тІема кхыча башхалоЙашцей латтача къовсамо саготдеш ва автор.

Кхыча изданешкара Миддлтона коллегаш герз дІадаккхала илена шийна тІабаьржар из кхетамцен йийсей йоацаш а лаьрхІа. Масала, «Вашингтон постерна» Стефэн Розенфелда газет дешараштa араяьккхар «Массаза в Іоадеш хІана хургда герзаш» яха безаме йоаца статья. Эвансей Новакей, «Нью-Йорк постерча» реакционни журналистски тандемо, цунна тІехьа статья яйир «Герзаш доаделга цІаккха а соцаргдац» [illegible]

[illegible]

— Вай деперпашен тІема экс[illegible]

пертaшен, — йоах цу хьакъехьа Роберт Олдриджа, — хьакхайкаду. юкхьанца бекхам боацаш хІама тохалургъяц яхаш, хІаьта а шоай хур ду цар из вІаштІехьаяккха гІерташ.

Роберт Олдриджа хетар бакъ хилча мегаш да: хи кІал гІолла лелача лодкаш тІа латтача ракеташта керда ядерни боеголовкаш хьаеча группе инженералла болх беш хиннав из. Олдриджа хетачох «Трайдент» яхачун тайпар подлодкай флот хьаяря программа оборона лаьрхІа я йоацаш. тІалата, эггара хьалхара хІама тоха лаьрхІа я. Цу тайпарча агрессивни уйлашта духьала а ваьна, отставке вахав из.

ХІанз Пентагоно дІадех плутони, ядерни герз хьадеча хана пайда эцаш йола элемент, дукхагІа хьаелга. ХІанз йолаш йолча плутоне Іобабац тІа тІа дукхагІа хулаш боагІа США оборона министерства чам. Цунца дувзадення Пенсатоно дІадех Къулбехьен Королинерча Саванна-Риверера тІема гІулакхашта лаьрхІа плутони хьаеча заводера запасной реактор болх бе йолайолийтилгеи Вашингтона штатерча Ричлендера реактор тІема гІулакха болх бе оттаелгеи. Сел сагота сенна йишай американски «кераштa» плутони?

Эггара хьалха «Трайдент» яхача подлодкаш тІарча боеголовкай шин варианта чу, «Минитмен-2» яха ракеташ кхы тІа а кийчъе хьаяьча кердача тайпарча боеголовкашка «чуйоттара» Цул совгІа, М-Х яхача кердача ракетни системашта, ткъамаш тІарча ракеташта хьаяьча боеголовкашка, артенарядаштеи тактически ракеташтеи лаьрхІача нейтронни боеголовкашка, хьеели ювла бомба а тІехьа, авиабомбай 4 тайпара ядерни зарядашта чуйоттара.

Петагоновски кухне селлара бокkха гуллам ца хула дукха хa я. Кхетадеш ма-дарра. КІийча цІено официально хьал ца лоацаре вІаштІехьбаргболаш бацар из.

«Нью-Йорк таймс» яхача американски журнало дукха ха йоацаш юха кердадаьккхад «унзарвоахаш (боацаш болча «советски кхерама» хьалхашка — Г. Г.) йола уж уйлаш юхаяха, йиш йолаш вар президент. Цуйна хетар хьаллови «ТІема бюджет йоккхаяра тІаерзаяь уйла а юхалостае могаргдар цуйна» аьнна хьакхайкадаьча сенатора къамаьло.

Мичара, президента баьр кхы тайна хоржа» ба. Цо соцам баьб стратегически герза керда система — ткъамаш тІара ракеташ хьае йолае аьнна. Цо конгрессагара дийхад нейтронни бомбаш хьаяргІа дІадахийта ахча юхедита аьнна. ТІема-промышленни комплексо (хІаьта [illegible]

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Нью-Йорк.

КАЛЕЙДОСКОП

ЧУРТАГА КХАЧЧАЛЦА

Яйна е йицъенна 2500 хІана яц аьнна — соскагара чуртага кхаччалца — йола хІамаш Праге Капрови улицагІарча кораьча хІамай бюрога дІаснийй укх шера хьалхарча пхе бетта. ХІара шера гостиницашка, кинотеатрашка, автобусашка йита пхи эзар гаргга хІама йоагІа цу чу. Бустамга диллача соахка бюрона кораяь эггара йоккхагІйола хІама яр кабина-душевая, эггара езагІа яр — холодильни установка, эггара зІамагІъяр — декоративни чопилг.

Шоай хІамаш дагайохаш а Капрови улица тІа болхаш а бац 70 процент хІамаш йола дай мара. Вож юхейиса хІамаш аукционашкара ца йийхкача ца йоалаш хул бюро.

(Прагопресс — АПН).

ГІАШЛО — ЧАРХАШТА КІАЛ!

Американски баракашкеи городий паркашкеи Іалаьмате чІоагІа безам тІабаха ловзаеш йолча кердача автомата «Іоажала йорт» яхаш цхьа тамашийна цІи я. Цунцара ловзар да а ла тамашийна: автомобиль лаьлла водаш, 60 секунде тарма лу дукхагІа гІашлой кІалбахьа беза. ХІара тІа массаза кхет унзарвоаккхаш электронни цІогІа доал, хІаьта табло тІа чурта сурт хьаотт. ЦІий Іодохийтача йортагІа эггара тІехваьнначоа «водитель-эксперт» яха сертификат лу. Керда ловзар дагадеха хІамах сакхувш вола Калифорнера цхьа «делец», 29 саг цхьан минута воах дунен чу вахийта кхувш хиннав йоах.

(АПН).

ВИКИНГАША ХЬАЛДАЬД

Йорк яхача английски города юккъерча цхьан улица тІа котлован йоаккхаш яьллай экскаватор. Дукха ха йоацаш а гІехьа цу моттиге лаьттай къаьнара кондитерски фабрика. ТІера Іодежача лаьттан дарбало гучабаьккхаб дахчан гІирса пен. Иштта корадаьд эзар совгІа шу хьалхагІа викингаша хьалдаь хинна кхо цІа. Лаьттанна кІал ца талхаш дика дисача цар Іилмахошта йІаьхи материал еннай тохкамаш дара.

(АПН).

ХОЗАЧУНЦАРА ВІАШАГІКХЕТАР

Дукха бий-теш дунен тІа цхьан хІаманца чІоагІа сакъердалуш бола нах. Хетаргахьа, дукха ба. Уж ба вайна бовза маркаш, значокаш, кактусаш, книжкаш, чкъаьрий, дуккха кхыйола хІамаш гулъярца сакъердалуш бараш. Бакъда, тахан вай бувцаргбараш кхы нах ба — шоай балха еррига ха дІалуш бола, барий самодеятельни коллективай, кружокий, студий кулгалхой.

Царех цаІ я республикански пионерий Дворене хІанзарча бальни спортивни халхарий берий студе кулгалхо Наталья Александровна Артамонова. Студе ялехьа ше халхараш деш хиннай из. Тайп-тайпарча конкурсашка, фестивалашка хьалхара моттигаш яьхай цо.

Педагога Артамоновай болх дувш сайре яьккхар аз цунца цхьана.

Кизташ, станокаш йолча сийрдача, йоккхача паргІатача зале гулъеннай хоза кийчъенна йоля йиІигаши кІаьнкаши (цхьатарра бос бола барзкъаш тІадувх царна). Укхаза гаьна йоацаш латт балетмейстер — Наталья Александровна. Бераша хьееча маьженашка хьежаш уж теркам тІабахийта зувш латтар из. Пхи группа я цун. Ер заняти 2-гІчей 3-чей классай дешархой чубоагІача зІамагІйолча группаца яр.

Урок кхаь даькъах йийкъа хул. Хьалхара шинъ дегІ хьоадеш мара яц, эггара сакъердамегІа дар халхара элементаш Іомаду- кхоалагІа дакъа да. Хьехархочо хьалхадаьккха доацаше бераштa селлара дукха элементаш дагайоатІаш хиларах цецъювл со. Цар занятеш хиннай дерригача дешара шера, кІира шозза хулаш, керда шу дездеш пионерий Дворепе шоай говзал дІахьокхаш хилар бераш. Нохч-ГІалгІайчен тайп-тайпарча моттигашкара Іан каникулех столице салаІа даьхкача дуккхача берий дегаш гІоздаьхар цар.

ХІаьта цар программа тайп-тайпара я — «Барыня», «Вальс», «Падеграсс», «Матросский», «Полька» иштта кхы дукха халхараш. Ала деза, уж дерригаш сакъердаме а дицлургдоацаш а да аьнна.

Ший дега йовхал, шийна мел хов хІама берашта дІалуш я къона кулгалхо. ХІаьта дешархой цун хьехамаш хьаэцарал совгІа искусства хозатІдолча тайпа - халхара - пропагандисташ а ба.

Цар дакъа лувц художественни самодеятельноста школьний, городской, республиканский хьажарашка, хьалхара моттигаш йоах. Из йоккха дегагІоэле я Наталья Александровнана. Ше кхыбараш Іомабарах, ший гІулакх кхычарна дезадаларах, из кхычар дІахо дахьарах я из дог гІоздаьнна.

— Балетмейстера искусство, из ца йовзачарга хьттача, дукха къайленаш йолаш я. — МалагІаш я цун белгалонаш? — хьаьттар аз Артамонова Натащайга.

— Ма-дарра аьлча, музыканта яраш санна я. Бакъда, музыканто са ца доаллача инструменташа бу болх, хІаьта балетмейстеро — нахаца, коллективаца. Ала деза, хало укхаза ма-доаггІара халхар дарца ювзаецна яц. Эггара халагІа дар — халхавувлачон балетмейстерои халхар цхьатарра кхетадеш хилар. Цуйна цхьана, вицвала йиш яц хІара халхархо ший белгало йолаш хилар.

«ЛоархІаме дац студийцаш профессиональни халхархой хургба е кхыбола никъ хоржаргба. ЛоархІам болаш да берий хана денз царна халхара хоза дуне довзар, цунца безам хилар.

Со се хьалхайнай из дуне довзаш, цуяца безам болаш. Нанас зІамига йолча хана Іомайир со халхаяла. Из хІанз а В. И. Ленина цІерагІча культура Дворецe халхараш хьехаш я. Цун никъ хьаэца лаьрхІар аз, хІаьта цунах декхе а яьшаяц. Балха чІоагІа кІаьдлу со хІаьта а раьза я со айса дечоа. Ма-дарра аьлча, ираз долаш я со», — йоах Наталья Александровнас.

Цlаккха дицлургдоацаш да Артамонова Наташайна ше бальни халхара студе хьожаяьди. Хала ха яр из. 10 саг вера цу хана студе. ТІаккха дІабозабелар студе наха дегагІоэле яхьа, из духовно вІаьхий ву, цун лакха уйлаш хьахулийта хІара дийнахьа чакхбоаккха болх.

Цу тайпара студи хиларо торо лу берашца беча балха лоархІаме декхар кхоачашде — школьникий юкъера сценически культура хьахилийта. ХІана аьлча, боккха лоархІам болаш да искусство бера хана йовзар, гонахьара дуне дикагІа зувш, теркам- тІабохайташ ха я из.

ХІара шера май чакхбоалаш отчетни концерт хьокх бераша пионерий Дворецa сцена тІа. Массахана а безаме тІаэц уж эрителаша.

— Цкъаза эггара халагІ се чакхъяьлча санна хет сона, — йоах Наталья Александровнас, студе эггара хьалха бераш хьаэцар дага а дехе. — Дукха хІама де безам бар са цу хана. хІаьта педагогически опыт кІезига яр. ХІаьта цкъаза хеталу эггара халагІа дар хІанзарчул тІехьагІа ла дезаш санна.

...Зале йиш лекхар. Гуш яр Артамонова Наташай сийрдаяьнна юхь. Уйла тІаяха, шоашка яххар - де гІерташ доахкар бераш.

Хозачунцара вІашагІкхетар дІахо хьош латтар.

А. МАЦИЕВА.

Ч У К О Т К А

Чукотка — караерзаянза а экономически тІехьайиса а хинна паччахьа Россе йист — Советски Іаьдал латтача шерашка дегІаенача промышленностеи электричестваи край. Укхаза доаккх дошув — эггара хозагІа дола Іалама рузкъа. Ах гІайрей аренашка советски наха хьалъяьй рудникаш, кІора боаккха шахташ, горнообогатительни цІенош, хьалдеш йолеи комбинаташ, атомни электростанции, яйгача промышленноста предприятеш.

Чукотке дуккхача къамех бола нах бах. Массахана укхаза баьхарех ба — чукчи, эскимосаш, эвенкаш, эвенаш, юкагираш, якуташ.

Бокъо йоацаш, дийша, боацаш, паччахьа хана фу хадача кхоачаш хиннача Чукотке баьхача наха Советски Іаьдало шоай къаман йоазув деннад. Цар пийсса бокъо я вай мехка дахача дерригача халкъий санна. Ах гІайрен тІа вІашагІъеллай Магадански области чуйоагІаш йола Чукотски къаман округ. Болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце викалаш паччахьалкхен Іаьдала органашка херж, царна орденаши медалаши тел.

СУРТАШ ТІА:

ЦІи хеза вола саьрч-желадер, «Канчаланский» совхоза бригадир Социалистически къахьегама Турпал Арентo Иван.

Городе Анадыре — къаман округа центре — оттадаьд Чукотка хьалхарча Ревкома памятник. (Автор — скульптор М. Ракитин).

«Чукотски мехкарий» яха хелхар.

С. БЕЛЯЕВ сурташ,
ТАСС фотохроника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

СТУДЕНТАШ НОВКЪОСТАЛ ДЕШ БА

Тахан денз Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета историкаш, физикаш, филологаш — 2-гІей 3-гІей курсий 400 студент Наурски района «Победа» яхача совхозе болх беш хургва.

Совхоза къахьегамхошта комсаш чуэцача новкъостал дергда студенташа.

ХІаьта укх шера деша дІачуэйттача 1-ча курса 500 студенто «Пригородный» совхозе къахьега шоллагІа кІира дІадоладеннад. Сомаши баьцадараши чуэцаш ба хургбола хьехархой. Шоай декхарашца дика лоархІабу уж. Цудухьа раьза ба совхоза кулгалхой а.

МАРХЕИ ЦУНАХ ДОАЛА ЗУЛАМИ

Бусалба ды кхайкабераша массаза а дувц, ислам эггара бакъ, кхычарца вІалла дІахьекхабе а мегаргбоацаш бола ды ба яхаш. Цар шеко яц, саг бусалба хилар белгалдоаккхаш йола ислама керттера Іамалаш бусалба ды болабаьраша исламал хьалхагІа хиннача, харц да аьнна хьакхайкадаьча дынашкара хьайийца хилар. Хьаэцаргда вай. масала бетта хІама ца а юаш кхоаба марха. Ислам болабаьраша (Мухьаммадеи бусалба наьха имнере эггара хьалхарча халифашеи) исламал хьалхагІа хиннача Іарбий язычески обрядашкара хьайийца да из. Іарбаша-язычникаша ахкан эггара бІайхагІа болча бетта кхоабаш хиннад мархІа (Рамад — рамадзан — Іарбий меттала йІаьха ха яхилга да). Іарбий мехка ахка (къаьстта а ахкан тІехьара бутт) — боахама балхашта шера эггара халагІа йола ха. Цу хана массе тайпарча даарий хир хад. Маьлхо кхашка мел дола хІама доагадий дІа а даьккхе, Іарбий доахан цергхьакха доакъар доацаш дусаш хиннад. Дийнахьа Іимаи южаш хиннай дийна мел долча хІаман, балхамера балхаш бийсвига доахаш хиннад. Шоай де мел дезар бийсанна деш хиннад цар — хІама даар, ламазаш дар, даьлагара къахетам бехаш сагІаш дар. Дийнахьа кхача кхобеш, салоІаш хиннад сайре шелъяллалца яхаш. ТІехьагІа бусалба наха хІара шера 10 ди хьалха довгІаргдолаш оттадаьд марха. Цул совгІа, марха мишта юкъеделлинад (Ислам [illegible]

лабаьраштa чІоагІа хьашт долаш гІулакх хиннад.

Марха кхабар ислам чубоссалехьарча Іарбий мехка меттел, ширача язычески Нохч-ГІалгІайчене а довзаш гІулакх хиннад. Из, иштта хиннилга ховргда цунах тиллача нохч-гІалгІай (вайнаьха) цІерах в— «марха» кхабар яхар вайнаьха ІаьдалагІа — малхкхабар, цунна кхача балар, из Іалашбар. Вайнаьха мархаш лоацагІа (3 денгара 7 денга кхаччалца) хиннад, малха хеталаь хиннад уж. Дийнахьа хІама ца дуаш сатохарца малхага шоашта гешт дайта гІийртаб вайнах. Ислам Нохч-ГІалгІайчу боссарца моттигерча моллашеи шайхашеи хьакхайкадаьд, вайнаьха «марха» исламаца мара гІулакх долаш дац, Мухьаммадацеи АллахІацеи дувзадення да аьнна. Цу харц кхайкарало моллаштеи шайхаштеи новкъостал даьд, хІанз а ду ислам наха юкъе дІабоаржабараш хьаллоаттабаран.

Ислама чухь, классови эксплуататорски общества дын чухь, социальни овлаш долаш хиннад марха, цо аьттув баьхаб феодалий, купеций, капиталистий, шайхий, моллай. Мархий бетта къахьегамхой шоаш яхача хьатІаберзабе аттагІа хиннад царна. Саг къиноштІадолаш кхелля хиларах, далла гарга из вІалла хІама а ца хиларах йола уйла дег чу боссаяьй дыно мискача наха. Мархий бутт кхабанза баргбац яхаш кхайкаду цар, хІана аьлча, йоах, цу бетта АллахІа Мухьаммадага Іочудоассадаьд КъорІа. Из бахьан а доахаш [illegible]

Шоай хьаьналча къахьегамах бахача мискача наха доккха зе деш хиннад мархаш кхабаро. Дуачохи молачохи хІама бага далийта йиш мичай марха кхоабачун сабелгало яьлча денз боад къовлабаллалца йолча хана. Ахкан замалахьа 16 сахьат гаргга ха чулоац цо. Марха кхоабачун хьалхарча денношке а денз киз бох, гІоарал дов. Делкъел тІехьагІа денз цІий лаьгІаала долалу, корта хьувз (ахкан замалахьа къаьстта чІоагІа). Цу гІулакхо могашал йохаю, цкъаза леча дІакхоачаве а тарлу. ЛерттІа къахьегеи салаІеи могаш хилац марха кхоабаш вар.

Саррахьа, марха доаста хахьатІаэттача, сихха, дуккха кхача Іочуболл бІарччача дийнахьа моцалла вала воаллаш лийнначa саго. ЛерттІа ца Іовшаш дуккха Іочубнаьча кхачо бийсанна вижа уллаш кера новкъарле ю, гийга тІара кІаьда морд бохабу, дега Іоаткъам бу. Іуйранга ваьлча гІоарал дай, гІажамаш йийттача санна дегІ долаш хул саг. Мархий бутт чакхбоаллача хана гастрит яха лазар атта кхет марха кхаьбачох. Марха кхабарах дош хеташ болча наха кхыметтел деша дагІача берашка а берагІа болча кхалнахага а кховбийт марха. Моцалла гІоарал дайна дола уж дов гІел а луш Іодетталу. ХьалхагІа дІадаьнна хинна лазар, масала, туберкулез, юха кердадоалаш моттигаш а пийслу марха кхаба болабеннача наха.

Мархех доала зулам къаьстта шаьра хьагучадоал капиталистически обществе. Масала, XIX бІешераг чаккхбоалахь Урал. Донбассехь капиталисташа [illegible]

хьегама овсарле геттара лохлуш хинна йоллашехьа а. Бусалба дын Іамалаш йиза кхоачашъеш бола болхлой Іехабе, къахетам боадаш боацабе аттагІа хиннаб. Ды чІоагІагІа лелабеш бола болхлой политически гІулакхашта «тешшамегІа» хиннаб. Дийша, сакхетаме бола болхлой социализмана тІехьара къовсамхой, революционни къовсама деятелаш а хинна дІаотта тарлуш хиннаб. Духхьал цунах кхераш гош йигаб заводийи фабрикайн даьй. Болхлошка дыно яхар а дайташ, уж энжи хьал тІа а лоаттабеш шоай доал тІера ца далийта гІийртаб уж. Бусалба наьха мехкашка шоаш марха кхоабаш хилац бІаьхийча наха, цар ахчанца кьинтІера воах даьла (сагІаш а телаш) е бІарчача дийнахьа болх ца а беш, шоаш бийша бада мукъа хиларах марха кхоабаш а хул цар.

ТІа-тІа дукхагІа дына гІабасх мукъабувлаш латтача даьлах тешача мискача наха шоаш беш бола Іоаткъам тІера ца балийта дагахьа мархаш хІанзарча заманца тардалийта гІерт бусалба ды кхайкабераш. Масала, даьлах тешача дуккхачарга бІарчча бутт мархий кхабийта шоай вІаштІехьа ца а доалаш, хІанз моллаша йоах, укх замалахьа кхо ди мархий кхаьбача а тоъаргда.

Из долла хІама дика кхета а деш, тІа-тІа дукхагІа хул хІанз дынах дІакъестараш. Вай сийлахь - йоккхача замалахьа — Іилман техически прогресса замалахьа — материалистически мировоззрени хІоравар кхувргдолаш я.

С. УМАРОВ,
Исторически Іилмай кандидат, Нохч-ГІалгІай историе, метта, литература Іилма-тохкама институтан Іилман болх[illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 сентябрь

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — «Іуйранара гимнастика». 9.30 — «ДоттагІал леладу бераш» яха концерт. 10.00 — «Дайн бераши» яхача циклацара «Къонгаш дІахо баха беза» яха телевизионни документальни фильм. 10.25 — Плунге. «Суваргтукас» яхача халхарий коллектива концерт. 10.50 — «Вай биографи. 1968-гІа шу». 14.30 — «Школа а цІа а» яха телевизионни документальни фильм. 15.00 — «Эрсий мотт». 15.30 — «Алкоголизмах лораделар». 2-гІа передача. 16.00 — «Шахматный школа». 16.30 — Америка вІашагІкхийттача Штатай Иельски университетей Ломоносова цІерах йолча Московски университета культура цІени вІашагІакхийттача Академически хорий концерт. 17.30 — «Малх цІабалор» яха Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Болгарски халкъа къама дезача денна — кортамукъален денна хетаяь Болгаре халкъа республика телевиденe программа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Иллеш доах СССР халкъа артистка Образцовас. 22.30 — Акробатиках йола дунен кубок. Польшера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.00 — Атеистически темаш. Наурановски района юрта бохама управлене начальника Котиева къамаьл (гІалгІай меттала). 18.15 — Нохч-ГІалгІайчу гІолла. Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.35 — «Мичахь ба укхаза, шо долча, форд?» яха фильм. 18.50 — Юртара вахар (нохчий меттала). 19.20 — Бераштa дола мультфильм. 19.35 — «Георг Отс а опера а» яха телевизионни фильм.

9 сентябрь

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — «Іуйранара гимнастика». 9.30 — Города Тбилисе дешархой ансамбла выступлени. 10.15 — Художествени фильм. 11.45 — Штрауса произведенешцара концерт. 14.30 — Іилманпопулярни фильмай программа. 14.55 — «Ашаращцара поэзи». 15.55 — Дзержинский ваь 100 шу дизара хетаяь собрани. СССР Паччахьалкхен Академически Доккхача театрера трансляци. 20.00 — «Вай биографи. 1969-гІа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Политически иллей дунен халкъашта юкъерча кагирхой фестиваль. Сочера передача. Интервидени. 22.45 — Акробатиках йола дунен кубок. Польшера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.05 — Республика кхашка хьажкІаш чуэцаш латт (гІалгІай меттала). 18.15 — Нохч-ГІалгІайчу гІолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — Нохч-ГІалгІай литература исторецара. 3-гІа беседа (нохчий меттала). 18.50 — «Патриот» яха телеальманах. 33-гІа выпуск. 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Письмона тІехьа саг ва (гІалгІай меттала). 19.50 — Вай доттагІий экран. ГІалаш тІа цІераш» яха художественни фильм.

РАДИО

8 сентябрь

6.30 — Сийлахь-йоккхача Октябра 60 шу дизара толамашца накъагІоргда. Репортаж (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Дай-мехках дола илли (гІалгІай меттала). 8.40 — «Цхьан дезала юкъе» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 9.15 — СССР Конституце проект ювц (нохчий меттала). 9.30 — Украински иллеш. 9.45 — ХІара балха денна дикала знак. Яхь толама дола тешал да. Электромеханически заводера передача (гІалгІай меттала). 17.00 — Эшпай. «Ленинах вайца ва» яха кантата. 17.15 — Керда обрядаш дына обрядех мукъаялара йола лоархІамера торо я. Философски Іилмай кандидата Маята беседа (нохчий меттала). 17.30 — Дега лоІамах (гІалгІай меттала). 17.50 — Ден темах. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

9 сентябрь

6.30 — «Юртара гІуйре». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Советаши вахари. 8.45 — Болгарски ашарий концерт. 9.15 — Встречни план а, из мишта кхоачашъю а? «Автоспецоборудовани заводера передача (нохчий меттала). 9.30 — «Лермонтовский» совхозера передача (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагІий оазаш. 17.00 — «Корта бохабу малармеларои гІаьле увзарои нервни система толхаю» яха лора беседа (гІалгІай меттала). 17.15 — «Болхлой вахар» ях радиогазета. 17.35 — «Концерт. Иллеш доах Усманов Іимрана (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 18.30 — Ашараш (гІалгІай меттала). 18.30 — Сайрийнара Грозний» яха радиовыпуск. Горсете гІолла.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грозненски хувиалуш морхаш а йолаш, йоахан а хьехкаш [illegible] хьехкаш 3—7 метр секунде [illegible] температура республике 22—27 градус. Грозне 24—26 градус [illegible]

Къоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттиганашка догІа [illegible] секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьехкаш хилен [illegible] температура 10—15, дийнахьа 18—23 градус хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отдела — 3-61-48; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-48; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05243. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6493.